

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

(інститут)

Фінансово-економічний факультет

(факультет)

Кафедра туризму та економіки підприємства

(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

(бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти П'ятниченко Софії Сергіївни

(П І Б)

академічної групи 242-213-1

(шифр)

спеціальності 242 Туризм

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Туризм»

(офіційна назва)

на тему «Розвиток велотуризму в місті Самар»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Герасименко Т.В.			
розділів:				
1. Аналітичний	Герасименко Т.В.			
2. Проектний	Герасименко Т.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Безугла Л.С.			

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри туризму та
економіки підприємства
(повна назва)

Л.С. БЕЗУГЛА

(підпис) (ініціали та прізвище)

«__» _____ 2025 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавра
(бакалавра, магістра)

здобувача вищої освіти П'ятниченко С. С. академічної групи 242-213-1
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності 242 Туризм
(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Туризм»
(офіційна назва)

на тему «Розвиток велотуризму в місті Самар»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 01.05.2025 р. № 331-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
Аналітичний	Оцінка стану активного відпочинку та перспектив становлення велотуризму в місті Самар	20.04.2025
Проектний	Перспективи розвитку велотуризму в місті Самар	29.05.2025
Оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра		06.06.2025

Завдання видано _____
(підпис керівника)

Т.В. Герасименко
(ініціали та прізвище)

Дата видачі 07.04.2025 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 09.06.2025 р.

Прийнято до виконання _____
(підпис здобувача вищої освіти)

С.С. П'ятниченко
(ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА СТАНУ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ПЕРСПЕКТИВ СТАНОВЛЕННЯ ВЕЛОТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР	8
1.1 Розвиток і популяризація велосипедного туризму в Україні та Дніпропетровській області	8
1.2 Соціально-економічна характеристика міста Самар	14
1.3 Аналіз поточного стану сфери фізичної культури і спорту, можливостей для активного відпочинку та розвитку велотуризму	19
РОЗДІЛ 2. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВЕЛОТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР	36
2.1 Організація велотуризму в місті Самар	33
2.2 Розробка кошторису проєкту з велотуризму у місті Самар та визначення джерел його фінансування	43
2.3 Соціально-економічний ефект від реалізації проєкту з велотуризму в місті Самар	46
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи бакалавра. Велотуризм – це один з найбільш динамічних сегментів туристичної індустрії, що поєднує активний відпочинок на свіжому повітрі, екологічну стійкість та пізнавальний характер подорожей. В останні роки цей вид туризму здобув популярність у багатьох країнах світу завдяки своїй здатності поєднувати природні пейзажі, культурні пам'ятки та фізичну активність. Міста, що мають велику природно-культурну спадщину, часто стають осередками розвитку велотуризму, і Самар не є винятком. Завдяки унікальним історичним об'єктам, природним ландшафтам та зручному географічному положенню, місто має значний потенціал для створення розвинутої інфраструктури для велосипедних подорожей.

Актуальність розвитку велотуризму в місті Самар зумовлена цілим рядом чинників, що мають важливе значення як для місцевої громади, так і для гостей міста. По-перше, велотуризм має великий потенціал у залученні туристів. Розвиток велоінфраструктури дозволяє створювати нові туристичні маршрути, які відкривають місцеві природні та культурні багатства для широкої аудиторії. Враховуючи зростаючий попит на активний та екологічно чистий відпочинок, велотуризм може стати важливим напрямом для розвитку туристичної індустрії міста.

По-друге, велотуризм сприяє розвитку місцевої інфраструктури. Для того, щоб привернути туристів, необхідно забезпечити належні умови для велосипедистів – це не тільки велодоріжки та зони відпочинку, а й оренда велосипедів, інформаційні стенди, дорожні знаки та сервісні станції для обслуговування транспорту. В результаті цього зростає попит на інфраструктурні об'єкти, що може стати джерелом додаткових надходжень для місцевих бюджетів.

По-третє, велотуризм має безпосередній вплив на здоров'я та якість життя мешканців міста. Завдяки популяризації велосипедного руху

покращується екологічна ситуація в місті, зменшується викид вуглекислого газу, а також стимулюється населення до фізичної активності, що є важливим аспектом для здоров'я громади.

По-четверте, розвиток велотуризму є важливим економічним фактором. Реалізація цього проєкту відкриває нові можливості для створення робочих місць у галузях обслуговування, туризму та транспортних послуг. Встановлення нових велосипедних станцій, ремонт велодоріжок та облаштування зручних для велосипедистів зон відпочинку створить нові можливості для бізнесу, що надає послуги туристам і мешканцям.

Крім того, велотуризм допомагає зміцнювати імідж міста, роблячи його привабливим не тільки для туристів, але й для жителів, які зацікавлені в активному способі життя та екологічно чистому транспорті. Отже, розвиток велотуризму в місті Самар є стратегічно важливим для розвитку як туристичної індустрії, так і поліпшення якості життя його мешканців.

Актуальність, теоретична і практична значущість вказаних питань зумовили вибір теми, мету й завдання кваліфікаційної роботи бакалавра.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є аналіз сучасного стану велотуризму в місті Самар, визначення перспектив його розвитку та обґрунтування організаційних, економічних і соціальних ефектів від реалізації проєкту з велотуризму для покращення інфраструктури, залучення туристів і стимулювання здорового способу життя серед мешканців.

Досягнення мети обумовило необхідність вирішення таких **завдань**:

– проаналізувати тенденції популяризації велосипедного туризму в Україні, зокрема в контексті розвитку велотуризму в містах середнього масштабу;

– оцінити соціально-економічні характеристики міста Самар і визначити його потенціал для розвитку велотуризму;

– провести аналіз поточного стану сфери фізичної культури і спорту в місті, а також вивчити наявні можливості для розвитку активного відпочинку та велотуризму;

- розробити пропозиції щодо організації велотуризму в місті Самар, зокрема маршрути, об'єкти інфраструктури та необхідні ресурси;
- розробити кошторис для впровадження проекту велотуризму в місті Самар, а також виявити можливі джерела фінансування;
- оцінити соціально-економічний ефект від реалізації проекту велотуризму, зокрема вплив на економіку міста, місцеву інфраструктуру та здоров'я мешканців.

Об'єкт дослідження – процес розвитку велотуризму як складової сучасної туристичної галузі міста Самар.

Предмет дослідження – соціально-економічні, інфраструктурні організаційні аспекти розвитку велотуризму в місті Самар.

У процесі роботи використано такі методи: аналізу і синтезу – для вивчення існуючих умов для розвитку велотуризму в місті Самар та визначення основних проблем, що можуть виникати під час реалізації проекту, а також для формулювання рекомендацій щодо їх усунення; статистичного аналізу – для оцінки існуючих тенденцій розвитку активного відпочинку та велотуризму в Україні та на локальному рівні, виявлення попиту на велотури і оцінки ефективності потенційних ініціатив; SWOT-аналізу – для виявлення сильних і слабких сторін інфраструктури та соціально-економічного розвитку міста Самар, що дозволяє розробити проєкт з велотуризму на основі реальних можливостей та ресурсів міста; кейс-метод – для вивчення успішних практик розвитку велотуризму в інших містах і країнах, що допоможе адаптувати їх до умов м. Самар.

Апробація результатів. Результати дослідження опубліковані у Матеріалах II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених: Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення 26–27 вер. 2024 р. за темою: «Проблеми та перспективи розвитку туризму» [23].

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій для розвитку велотуризму в місті Самар, що дозволить збільшити туристичний потік, покращити інфраструктуру та підвищити екологічну свідомість.

Результати дослідження можуть бути використані: органами місцевого самоврядування для створення стратегій розвитку велотуризму та удосконалення інфраструктури міста; туристичними операторами для формування нових туристичних продуктів, що залучатимуть нові потоки туристів; громадськими організаціями для популяризації велотуризму і просвітницької діяльності серед місцевих жителів. Здійснення запропонованих заходів покращить туристичну привабливість міста, розвиток місцевої економіки та здорового способу життя.

Інформаційною базою дослідження були праці вітчизняних та зарубіжних науковців з питань розвитку велотуризму, екологічного туризму, інфраструктури для активного відпочинку, нормативно-правові акти та стратегії розвитку туризму в Україні, а також програми і стратегії розвитку міста Самар в контексті сталого розвитку і розвитку туризму.

Структура роботи. Відповідно до мети, завдань та логіки дослідження кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 53 сторінки, 14 рисунків, 11 таблиць, 30 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА СТАНУ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ТА ПЕРСПЕКТИВ СТАНОВЛЕННЯ ВЕЛОТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР

1.1 Розвиток і популяризація велосипедного туризму в Україні та Дніпропетровській області

Велосипедний туризм вважається одним із найбільш екологічних видів подорожей, оскільки не завдає шкоди навколишньому середовищу. Його привабливість полягає в можливості поєднувати активний спосіб життя із саморозвитком, культурно-пізнавальними, спортивними, емоційними та освітніми аспектами подорожей.

Пандемія COVID-19 обмежила міжнародні подорожі, зробивши велосипедний туризм популярним видом активного дозвілля. За даними Міжнародного велосипедного союзу, заміна моторизованого транспорту велосипедом знижує рівень забруднення, заторів, стресу та дає змогу заощадити до 25 трлн доларів США на інфраструктурі до 2050 р. Данний вид туризму передбачає використання велосипеда як основного засобу пересування й розглядається як форма активного дозвілля або подорожей. У Західній і Північній Європі (Нідерланди, Данія, Норвегія, Ірландія, Німеччина) велосипед став не лише транспортом, а й елементом рекреації завдяки державній політиці щодо зменшення автомобільного трафіку, покращення екології та здоров'я населення [25].

Популяризація велосипедного туризму в Україні здійснюється в межах реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року [20]. Одним із її напрямів є розбудова мережі велодоріжок та створення маршрутів, що поєднують національні парки й транскордонні біосферні резервати.

Незважаючи на те, що в українських містах вже розроблені веломаршрути, велосипедна інфраструктура залишається слаборозвиненою. Водночас із 1 вересня 2018 р. набули чинності ДБН В.2.3 – 5:2018 «Вулиці та

дороги населених пунктів», які регламентують облаштування велодоріжок, смуг та переїздів [7]. Дотримання цих норм сприятиме підвищенню безпеки та комфорту велосипедистів, що позитивно вплине на розвиток велотуризму.

Більшість обласних центрів, таких як Київ, Львів, Дніпро, Харків, Луцьк, Вінниця, Одеса, Полтава, а також низка інших міст (Миргород, Кривий Ріг, Хотинь, Ходоси) та об'єднаних територіальних громад (Бердянська ОТГ, Лохвицька ОТГ, Коростишівська ОТГ, Іванівська ОТГ) включили розвиток велосипедної інфраструктури у свої стратегічні плани. Деякі з цих документів містять загальні положення щодо розвитку велотранспорту, інші – деталізовані заходи для вдосконалення інфраструктури, які поступово реалізуються [9, 10, 25].

Серед українських міст, що активно розвивають велосипедну інфраструктуру, вирізняються Київ [11], Львів [12] і Вінниця [21]. У Києві – понад 91 км велодоріжок, 935 паркувальних місць, громадський прокат BikeNow та інтерактивна мапа. Львів має понад 100 км велодоріжок, 20 станцій прокату, 352 парковки, 35 веломайстерень і велосвітлофори. У Вінниці – 75 км доріжок, прокат Nextbike, 10 станцій самообслуговування, веломапи та онлайн-карта інфраструктури.

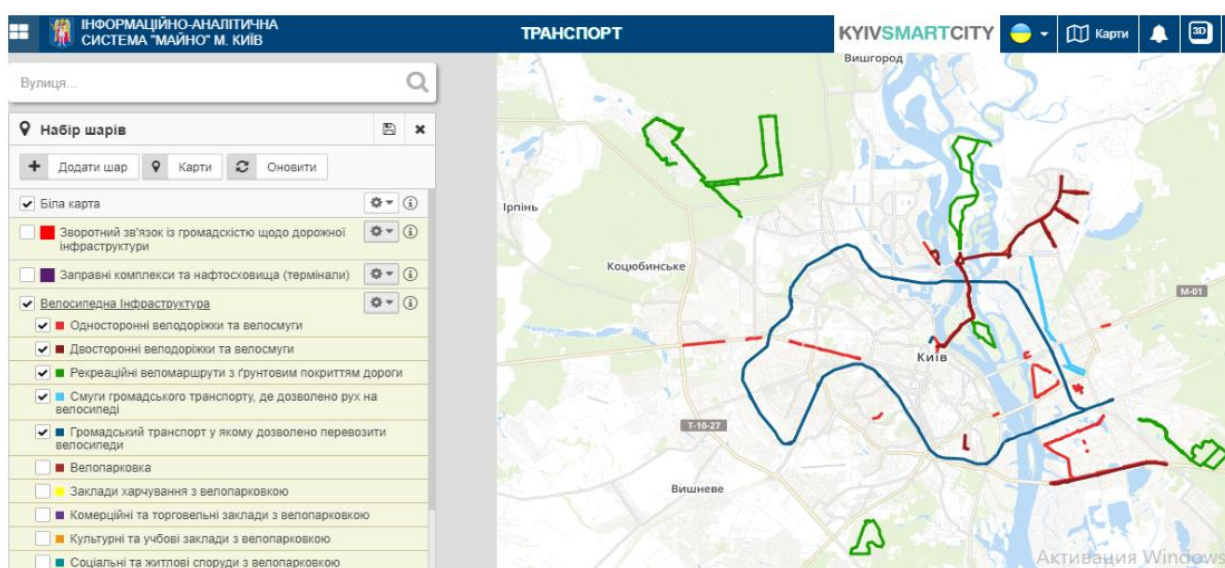

Рисунок 1.1 – Карта велодоріжок у м. Київ

Джерело: [3]

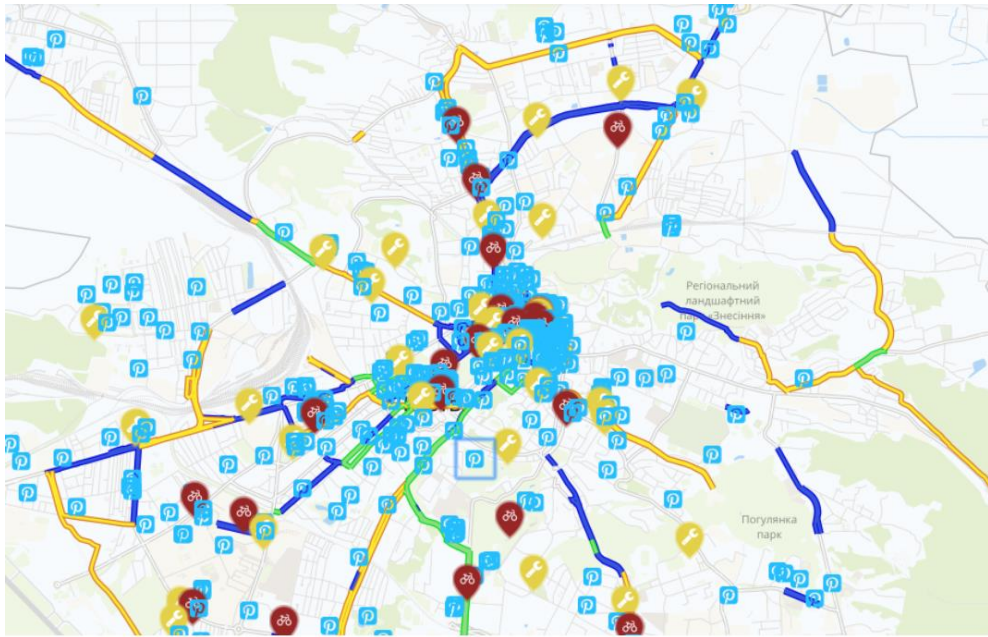

Рисунок 1.2 – Карта об'єктів велоінфраструктури у м. Львів

Джерело: [16]

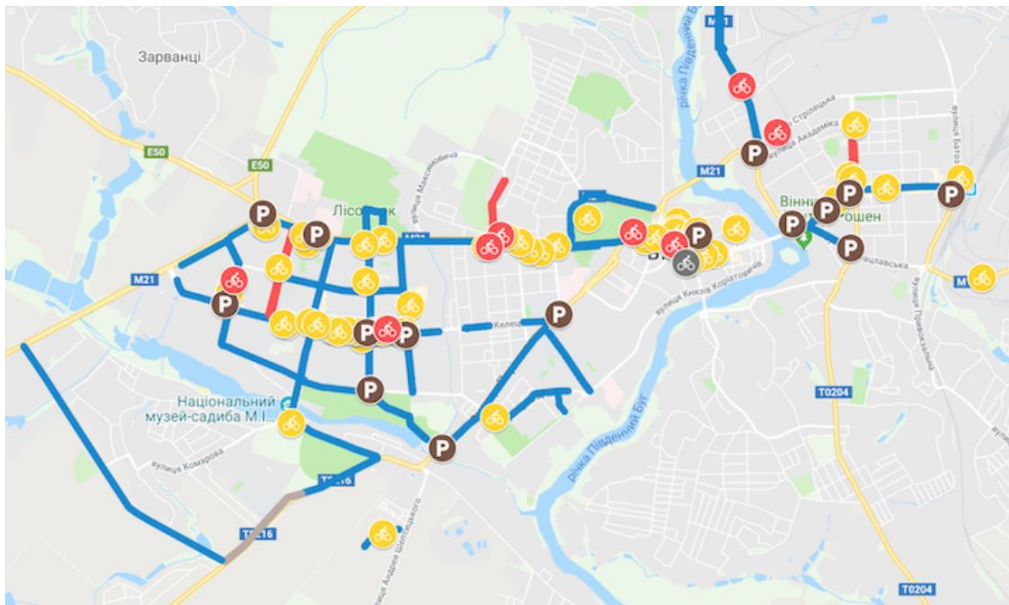

Рисунок 1.3 – Карта об'єктів велоінфраструктури у м. Вінниця

Джерело: [28]

На сьогодні в м. Дніпро офіційно функціонує 7,5 км велодоріжок та 10 км велосмуг. Згідно з Концепцією розвитку велосипедної інфраструктури, міська маршрутна мережа поділяється на транспортні та рекреаційні траси. Транспортні веломаршрути призначені для з'єднання різних районів міста з його центром, тоді як рекреаційні шляхи орієнтовані на активний відпочинок і прогулянкові поїздки. Останні спроектовані на основі картографічного

аналізу Дніпра з урахуванням популярних маршрутів для відпочинку, ключових велотуристичних локацій і дорожньої ситуації.

Окрім основних маршрутів, концепція передбачає облаштування коротких сполучень та зон зменшеної швидкості. Це вулиці, де відсутня окрема велоінфраструктура, але велосипедисти можуть рухатися разом із загальним транспортним потоком, а швидкість автомобілів обмежена до 30 км/год. Проектування велоінфраструктури здійснювалося відповідно до державних будівельних норм України, а також із врахуванням Генерального плану міста до 2046 р. та міської Стратегії розвитку до 2030 року. Особливу увагу під час планування приділили аналізу щільності населення для визначення районів із найбільшою потребою у веломаршрутах. У результаті було ідентифіковано 172 такі зони, де в перспективі планується створення сучасної велосипедної інфраструктури [30].

До початку воєнних дій велосипедний рух у громадах Дніпропетровської області відігравав значну соціальну роль, сприяючи згуртованості населення. Зокрема, Миколаївська громада Синельниківського району, завдяки проекту U-LEAD «Велорух єднає громаду», не лише розвинула мережу веломаршрутів, а й зміцнила співпрацю із сусідньою Дмитрівською радою через спільні заходи. Велопробіги стали платформою для обговорення питань розвитку громад, отримуючи значну підтримку місцевих жителів.

В умовах війни велосипедний транспорт набув особливого значення як засіб евакуації населення із зон бойових дій, наприклад, мешканці Зеленодольської громади використовували велосипеди для евакуації біженців із сіл Херсонської області, а під час Великодніх свят таким чином було вивезено понад тисячу осіб. Для збереження велосипедів громада облаштувала спеціальні майданчики, дозволяючи переміщеним особам згодом повернутися до своїх домівок. Окрім того, велосипедний рух сприяє інтеграції внутрішньо переміщених осіб у нових громадах, велосипеди допомагають розвантажити

громадський транспорт, не потребують пального та залишаються ефективними навіть за умов пошкодженої інфраструктури.

Одним із прикладів соціально орієнтованих ініціатив є проєкт «Ровер.рент», що передбачає безкоштовний велопрокат для ВПО у Дніпрі. Точки прокату будуть розташовані у місцях компактного проживання переселенців, а їх використання можливе за умови офіційної реєстрації як ВПО. Аналогічні практики впроваджуються й за кордоном. Зокрема, у Великій Британії організація The Bike Project збирає та ремонтує вживані велосипеди для передачі біженцям у Лондоні та Бірмінгемі. Окрім цього, реалізуються навчальні програми з безпечного керування велосипедом, веломеханіки та соціальної адаптації біженців через культурні заходи [1].

З огляду на успішний досвід окремих міст, доцільно впроваджувати міжнародні та національні підходи для розвитку велотуризму через розбудову інфраструктури, ІКТ-рішень та інновацій. У багатьох містах України вже створюються тематичні веломаршрути, що враховують культурні й природні особливості регіонів. Один із прикладів – проєкт «ВелоКраїна», в рамках якого розроблено понад 50 маршрутів загальною довжиною 1350 км, видано туристичні карти, збудовано 10 зон відпочинку, встановлено 800 велостійок та облаштовано 53 садиби на 1091 ліжкомісце.

Для ефективного розвитку велосипедного туризму в Україні необхідно зосередитися на створенні загальнодержавної мережі веломаршрутів, що відповідатимуть сучасним стандартам безпеки й якості. Важливо також забезпечити зручні умови для мандрівників – зокрема можливість комфортного перевезення велосипедів у громадському транспорті. Популяризації сприятиме відкриття прокатних і ремонтних пунктів, велопарковок, спеціалізованих готелів і кафе, а також наявність карт та путівників у туристичних центрах. Додаткового імпульсу додасть розробка маркетингової стратегії з акцентом на онлайн-платформи з інтерактивними картами та турами.

Інтеграція велосипедного туризму у розвиток туристичних регіонів України сприятиме екологічно відповідальній урбанізації, розбудові сталої інфраструктури та зробить подорожі доступнішими, кориснішими й безпечнішими в умовах сучасних викликів та змін у туристичній галузі.

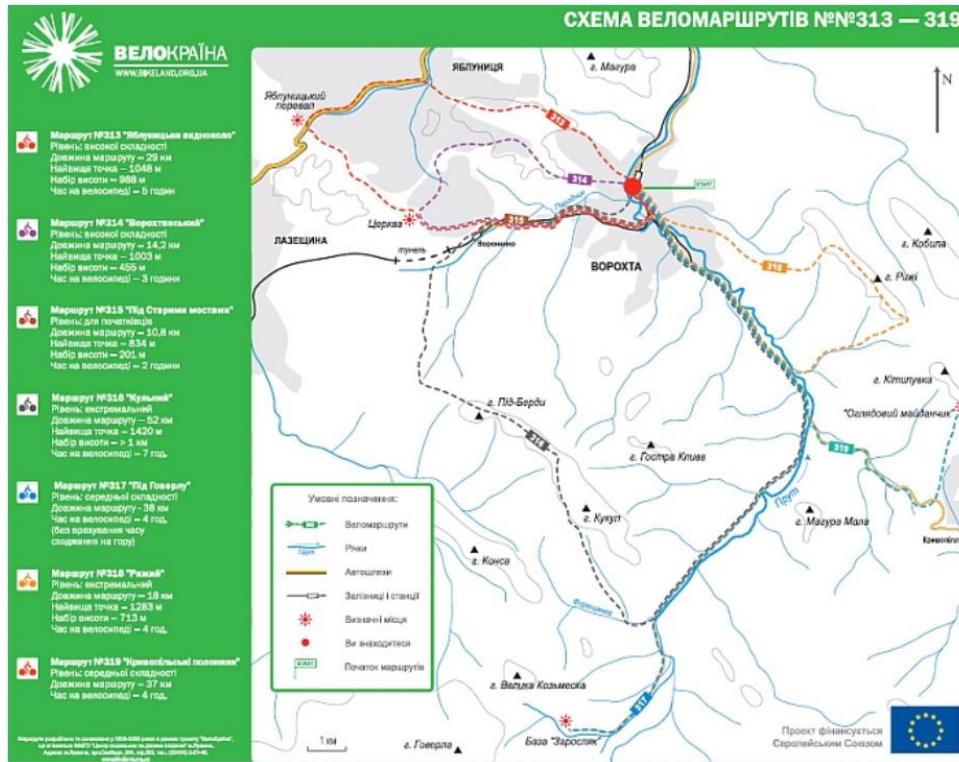

Рисунок 1.4 – Приклад карти веломаршруту в рамках проекту «ВелоКраїна»
с. Ворохта

Джерело: [19]

З огляду на системний підхід до розвитку велосипедної інфраструктури в Дніпрі, варто звернути увагу на перспективи впровадження подібних ініціатив у інших містах, зокрема в Самар. Як і багато інших урбанізованих центрів, Самар стикається з необхідністю інтеграції велотранспорту в загальну систему мобільності, що передбачає розвиток велосипедних маршрутів, облаштування безпечних велодоріжок та стимулювання використання екологічного транспорту.

Розвиток велоінфраструктури не лише сприятиме покращенню транспортної ситуації в місті, а й створить передумови для активного розвитку

велотуризму. Завдяки своїм природним та історико-культурним особливостям, Самар має значний потенціал для залучення туристів, які віддають перевагу активному відпочинку. В подальшому розглянемо ключові аспекти та перспективи розвитку велоінфраструктури та велотуризму в цьому регіоні.

1.2 Соціально-економічна характеристика міста Самар

Місто Самар (перейменоване з Новомосковська 19 вересня 2024 року) розташоване на заході Дніпропетровської області, у межах Нижньо-Самарського долинно-терасового району степової зони Лівобережного Придніпров'я. Геоморфологічно його територія — це терасова рівнина, сформована внаслідок акумулятивних процесів, яку перетинає річка Самара. Рельєф місцевості представлений платоподібними рівнинами, заболоченими низинами та річковою долиною [18].

Місто займає площу 3622,39 га, яка розподіляється на наступні категорії землекористування: житлові території – 479,66 га, промислові зони – 450,64 га, громадські об'єкти – 134,34 га, комерційні ділянки (торгівля, громадське харчування, фінансові установи, офіси) – 23,71 га, технічна інфраструктура – 5,32 га, рекреаційні зони – 1039,64 га, сільськогосподарські угіддя (рілля, багаторічні насадження, пасовища, резервні території) – 1264,86 га, лісові масиви – 19,4 га, водні об'єкти – 26,4 га, болотисті території – 39,07 га.

Демографічна ситуація в місті показує значне зменшення кількості жителів. На кінець грудня 2024 р. в реєстрі територіальної громади числиться 61136 осіб. У порівнянні з 2021 р., коли населення складало 70230 осіб, спостерігається значний спад. Особливо помітне зменшення відбулося за останній рік: станом на кінець лютого 2024 р. кількість зареєстрованих мешканців становила 66280 осіб, що означає скорочення на 5144 особи за менш ніж рік.

Житловий фонд громади складається з приватних садибних будинків та багатоквартирних житлових комплексів, у межах Самарівської територіальної громади налічується 15282 садибних будівель та 217 багатоквартирних житлових об'єктів.

У місті Самар діють три промислові зони, в яких розташовано 49 основних підприємств, що мають велике значення для місцевої економіки. Промисловий сектор представлений кількома крупними бюджетоутворюючими підприємствами, серед яких: Новомосковський трубний завод (південний майданчик), шпалопросочувальний завод, завод залізобетонних та електротехнічних виробів, меблева фабрика (північний майданчик), цех №1 заводу «Буддеталь», а також комунально-складські підприємства (центральний майданчик).

Основною продукцією, що виробляється на підприємствах, є хлібобулочні вироби, корми для сільськогосподарських тварин, фарби, лаки, столовий посуд, труби різних діаметрів, мастильні матеріали, а також надаються послуги з розподілу теплоенергії, газу і води.

Ефективне функціонування міського пасажирського транспорту є важливим чинником розвитку соціальної та економічної сфери міста. Зі збільшенням навантаження на громадський транспорт виникають проблеми з наданням транспортних послуг населенню. Транспортна система міста повинна знижувати часові витрати для пасажирів, забезпечуючи ефективне використання їхнього часу для роботи. Обслуговування громадським транспортом є важливим елементом співпраці між підприємцями і місцевими органами влади. Для підприємців це можливість ведення бізнесу з метою отримання прибутку, для громади – забезпечення комфортного і своєчасного перевезення, а для держави – це додаткові доходи в місцевий бюджет і створення нових робочих місць.

У зв'язку з воєнним станом, введенням комендантської години та труднощами з постачанням дизельного пального, обсяг пасажирських перевезень у першій половині 2024 р. знизився в порівнянні з аналогічним

періодом минулого року. Данні обставини ускладнюють точне прогнозування результатів, але місцеві підприємства сподіваються на поступове відновлення пасажиропотоку. За перші шість місяців 2024 р. перевезення пасажирів становили 431000 осіб.

Проаналізуємо баланс бюджету Самарівської місцевої громади за останні три роки наведемо у табл. 1.1.

У період 2022-2024 рр. спостерігається загальне збільшення доходів громади, особливо значне зростання відбулося у спеціальному фонді в 2023 р.

Видатки також зростають, зокрема на спеціальний фонд у 2023 р. спостерігається значне збільшення, що пов'язано з розвитком інфраструктурних проектів або іншими витратами, зокрема на соціальні потреби.

У 2022 р. громада мала профіцит бюджету, тоді як у 2023 та 2024 рр. виникли дефіцити, що свідчить про труднощі в покритті витрат, що може бути пов'язано з економічними або політичними чинниками.

Таблиця 1.1 – Баланс бюджету Самарівської місцевої громади за 2022-2024 рр., тис.грн

Показники виконання	Загальний фонд			Спеціальний фонд			Разом		
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Доходи	710215	877326	781734	15961	53320	57600	726177	930647	839334
Видатки	554039	742919	695670	68543	247925	157892	622583	990844	853563
Кредитування	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дефіцит (-) / Профіцит (+)	156175	134407	86063	-52581	- 194604	- 100291	103593	-60197	-14228

Джерело: [2]

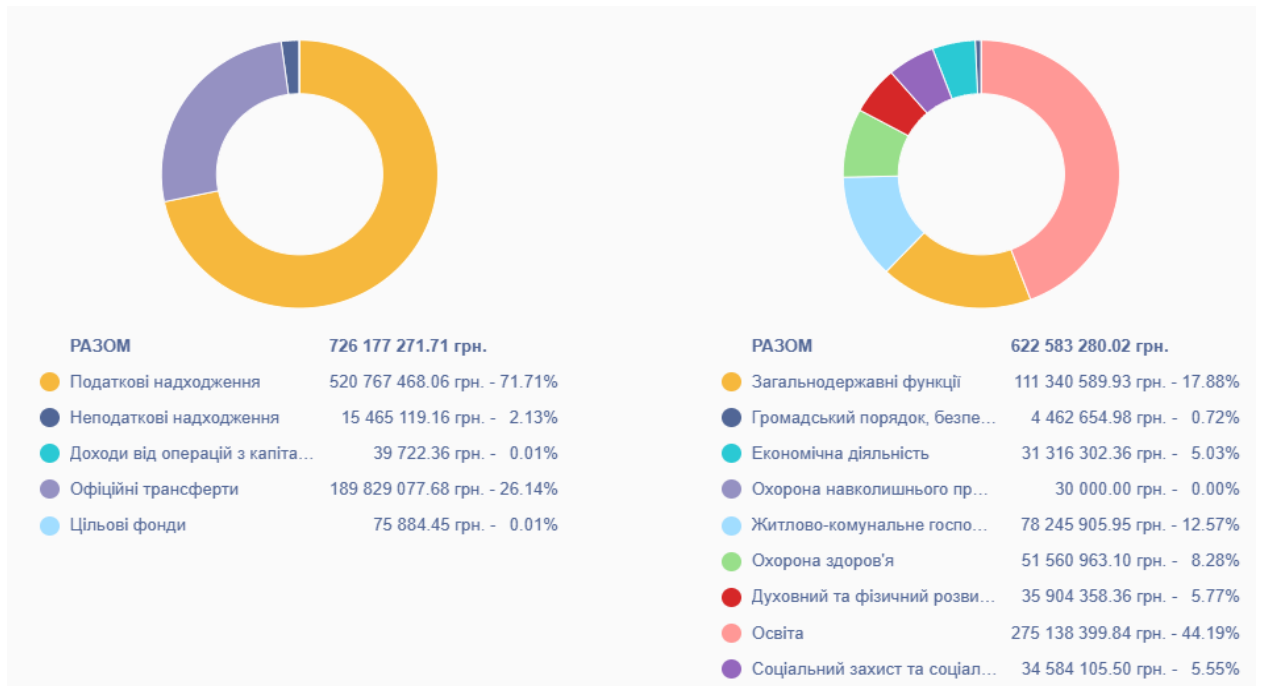

Рисунок 1.5 – Структура бюджету Самарівської міської територіальної громади у 2024 р.

Джерело: [2]

У 2024 р. дефіцит бюджету значно зменшився в порівнянні з попереднім роком, але все ще залишається негативним, що вказує на потребу в подальших заходах для забезпечення збалансованості бюджету.

Таблиця 1.2 – SWOT-аналіз міста Самар

Сильні сторони	Слабкі сторони
Потужний промисловий сектор з конкурентоспроможною продукцією.	Зупинка і ліквідація підприємств через військові ризики.
Розвинута сировинна база та кваліфіковані кадри.	Втрата трудових ресурсів через міграцію під час війни.
Ефективна робота ЦНАП, що забезпечує зручне надання послуг.	Недостатнє фінансування та низька зарплата, що стимулює міграцію.
Використання сучасних технологій очищення викидів на підприємствах.	Висока концентрація великих підприємств без диверсифікації економіки.
Енергозберігаючі заходи в муніципальних установах.	Проблеми забруднення і підтоплення територій.
Вигідне географічне розташування та наявність транспортних шляхів.	Відсутність об'їзної дороги і електротранспорту.
Розвинена інфраструктура для бізнесу.	Погіршення демографічної ситуації через агресію.

Продовження табл. 1.2

Освітні та медичні заклади, підтримка інклюзивної освіти.	Недостатнє оснащення сучасним медобладнанням.
Наявність залізничного та автобусного вокзалів.	Зношення комунальних систем і житлового фонду.
Початок роздільного збору відходів.	
Можливості	Загрози
Підвищення рівня життя та мінімальної зарплати.	Збройна агресія РФ, ракетні удари, руйнування інфраструктури.
Покращення медичного обслуговування завдяки реформам і грантам.	Демографічна криза, виїзд населення за кордон.
Зростання трудових ресурсів завдяки внутрішній міграції та ВПО.	Недостатнє фінансування капітальних витрат на інфраструктуру.
Фінансування відновлення дорожнього покриття.	Небезпека аварій на ЗАЕС, підвищення ризику катастроф.
Автоматизований моніторинг викидів і заходи з контролю забруднення.	Військова агресія, що знижує економічну стабільність.
Розвиток міжрегіональних і міжнародних зв'язків.	Законодавчі зміни, які можуть негативно вплинути на бізнес.
Підтримка малого і середнього бізнесу.	Недостатня кількість медичних і спортивних закладів.
Покращення роботи ЦНАП.	Призупинення реконструкцій спортивної інфраструктури через брак фінансування.
Створення нових спортивних і освітніх установ на вільних територіях.	
Реалізація проектів реконструкції парків і будівництва басейну.	

Джерело: сформовано автором

Проведений SWOT-аналіз міста Самар (табл. 1.2), дозволив виявити ключові переваги та недоліки, а також виявити потенційні можливості й загрози для розвитку міста, аналіз може стати основою для підготовки проєктів, спрямованих на ефективне використання наявних ресурсів і конкурентних переваг, а також на зниження потенційних ризиків.

Місто Самар, завдяки своєму значному економічному потенціалу, розвинутої інфраструктурі та зручному географічному розташуванню, потенційно готове до реалізації нових проєктів, у тому числі й у сфері туризму. Сильні сторони, такі як наявність потужного промислового сектору, кваліфікованих кадрів та розвинутої сировинної бази, дозволяють місту створювати стійку економічну основу для розвитку. Центр надання

адміністративних послуг також забезпечує зручність у запуску нових ініціатив.

Місто має вигідне географічне положення та необхідну транспортну інфраструктуру, що дозволяє реалізувати проекти, спрямовані на розвиток туристичних маршрутів, зручність для подорожей та взаємодії з іншими регіонами. Крім того, рекреаційні ініціативи, зокрема проекти реконструкції парків і будівництва спортивних об'єктів, можуть стати важливими складовими частинами потенційного туристичного потенціалу.

Наявність низки проектів, спрямованих на екологічну безпеку та енергозбереження, підвищує привабливість м. Самар як екологічно безпечного та сучасного міста для інвесторів і туристів.

Таким чином, місто Самар має всі необхідні ресурси та умови для розгляду та впровадження нових проектів, включаючи розвиток туристичної інфраструктури, що сприятиме подальшому соціально-економічному розвитку та залученню інвестицій.

1.3 Аналіз поточного стану сфери фізичної культури і спорту, можливостей для активного відпочинку та розвитку велотуризму

Фізична культура і спорт мають значущий вплив на життя міста, приносячи соціальні, культурні та економічні вигоди. Основна мета управління фізичною культурою та спортом в місті Самар полягає в створенні сприятливих умов для розвитку фізичної культури та спорту, розвитку дитячо-юнацького спорту і спорту високих досягнень, покращенні здоров'я населення через регулярні заняття фізкультурою та спортом, а також в збереженні та розширенні мережі спортивних шкіл та клубів, оновленні та модернізації матеріально-технічної бази спортивних установ.

Згідно з Програмою соціально-економічного та культурного розвитку м. Самар на 2025 р. у напрямку розвитку фізичної культури та спорту, передбачено:

- активізувати залучення працівників до занять фізичною культурою та спортом;
- сприяти наданню послуг з фізичної реабілітації учасникам АТО та цивільному населенню;
- створювати умови для національно-патріотичного виховання та підготовки молоді до служби у Збройних Силах України;
- організувати спортивні заходи для людей з обмеженими можливостями;
- підтримувати дитячо-юнацькі спортивні школи та відкривати нові відділення;
- підвищити ефективність підготовки резерву збірних команд міста;
- забезпечити участь спортсменів у змаганнях обласного та всеукраїнського рівня;
- проводити виплату стипендій перспективним спортсменам;
- забезпечити харчування та нагороди для учасників змагань;
- придбати спортивне обладнання та форму;
- оновити вікна та провести поточні ремонти;
- забезпечити доступ до Інтернету в спортивних закладах;
- розвивати систему клубів та спортивну інфраструктуру;
- встановити спортивно-дитячі майданчики для активних занять;
- продовжити проект «Активні парки – локації здорової України»;
- пропагувати здоровий спосіб життя через ЗМІ;
- підвищити співпрацю з національними спортивними федераціями;
- завершити реконструкцію стадіону «Металург» та облаштування водно-спортивної бази [22].

Основні показники розвитку фізичної культури та спорту в міста Самар відображені в табл. 1.4. Збільшення числа осіб, охоплених фізкультурно-оздоровчою діяльністю, є значним: з 2185 осіб у 2022 р. до 9300 осіб за прогнозом на 2025 р., що вказує на успішні зусилля місцевих органів влади та спортивних установ щодо залучення населення до активного способу життя.

Таблиця 1.4 – Динаміка основних показників галузі фізичної культури та спорту у м. Самар

Показники	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.	2025 р. прогноз
Кількість охоплених всіма видами фізкультурно-оздоровчої діяльності	осіб	2185	2600	5900	9300
Кількість населення, охопленого фізкультурно-оздоровчою роботою за місцем проживання	осіб	5735	6745	8545	9000,0
Кількість федерацій з видів спорту	осіб	10	10	11	11
Кількість спортивних клубів за місцем проживання	один.	18	18	19	19
Кількість фізкультурних кадрів	осіб	25	27	27	28
Кількість ДЮСШ, в них учнів	осіб	742	777	780	830
Підготовлено майстрів спорту, КМС, МСМК, ЗТУ	осіб	–	МС - 1	МС - 3, КМС - 26	МС - 7, КМС - 33

Джерело: [22]

Аналогічно, кількість населення, яке займається фізкультурно-оздоровчою роботою за місцем проживання, зросла з 5735 осіб у 2022 р. до 8545 осіб у 2024 р., що також демонструє покращення доступу до фізичної культури на місцевому рівні.

Незначне, але стабільне збільшення кількості спортивних клубів (з 18 до 19) свідчить про підтримку інфраструктури спортивних організацій на місцях. Кількість федерацій з видів спорту стабільно зростає (з 10 до 11) у період з 2022 по 2024 р., що показує розвиток спортивної інфраструктури та зацікавленість у розвитку різних видів спорту.

Кількість фізкультурних кадрів зросла з 25 до 28 осіб, що вказує на покращення кадрового забезпечення галузі.

Кількість учнів у дитячо-юнацьких спортивних школах також зростає, з 742 учнів у 2022 р. до прогнозованих 830 учнів у 2025 р., що підтверджує розвиток молодіжного спорту в місті.

Збільшення кількості підготовлених майстрів спорту та кандидатів у майстри спорту свідчить про зростання рівня спортивної майстерності в місті, що може позитивно вплинути на репутацію міста в спортивних колах.

У місті Самар прогнозується суттєве збільшення кількості людей, охоплених фізкультурно-оздоровчими заходами, що надає позитивні перспективи для реалізації нових програм і проєктів, спрямованих на популяризацію здорового способу життя серед різних вікових груп населення.

Оскільки кількість спортивних клубів та федерацій зростає, важливо продовжувати інвестувати у спортивну інфраструктуру та створювати нові сучасні спортивні об'єкти для забезпечення доступу до спорту для всіх верств населення.

Зростання числа підготовлених спортсменів та тренерів, а також збільшення числа учнів у дитячо-юнацьких спортивних школах, вказує на наявність потенціалу для розвитку професійного спорту та досягнень на регіональному та національному рівнях.

Прогнозоване збільшення кількості людей, охоплених фізкультурною діяльністю, створює умови для впровадження нових проєктів, таких як нові спортивно-оздоровчі програми, інклюзивні спортивні ініціативи для людей з обмеженими можливостями та дитячо-юнацькі заходи для залучення молоді до спорту.

За підсумками 2024 р. було нагороджено 122 видатних спортсменів і тренерів, які отримали грошові винагороди за свої спортивні досягнення. Незважаючи на воєнний стан, місцевий відділ з питань фізичної культури та спорту організував 34 спортивних заходи, в яких взяли участь майже 8000 осіб.

Протягом 2024 р. дитячо-юнацькими спортивними школами та клубами міста було досягнуто значних результатів: 1 срібний призер чемпіонату Європи з кіокушин карате; 16 чемпіонів Чемпіонатів та Кубків України з веслування академічного, веслування на байдарках і каное, волейболу, боксу, греко-римської боротьби, кікбоксингу, кіокушин карате, шотокан карате; 37 призерів чемпіонатів України з тих самих видів спорту; 3 майстри спорту

України з веслування академічного, волейболу та кіокушин карате; 26 кандидатів у майстри спорту; 15 спортсменів 1 розряду; 290 спортсменів масових розрядів [27].

Розвиток фізичної культури та спорту в місті Самар має позитивні перспективи, і з огляду на поточні темпи зростання, міська влада може сприяти залученню інвестицій для реалізації нових спортивних проєктів.

Видатки на фізичну культуру та спорт передбачаються через загальний фонд бюджету (рис. 1.5), зокрема, через податки та субвенції з державного та місцевого бюджетів. Значні надходження здійснюються також через дотації з державного бюджету, що підтверджує важливість підтримки фізкультури та спорту на всіх рівнях.

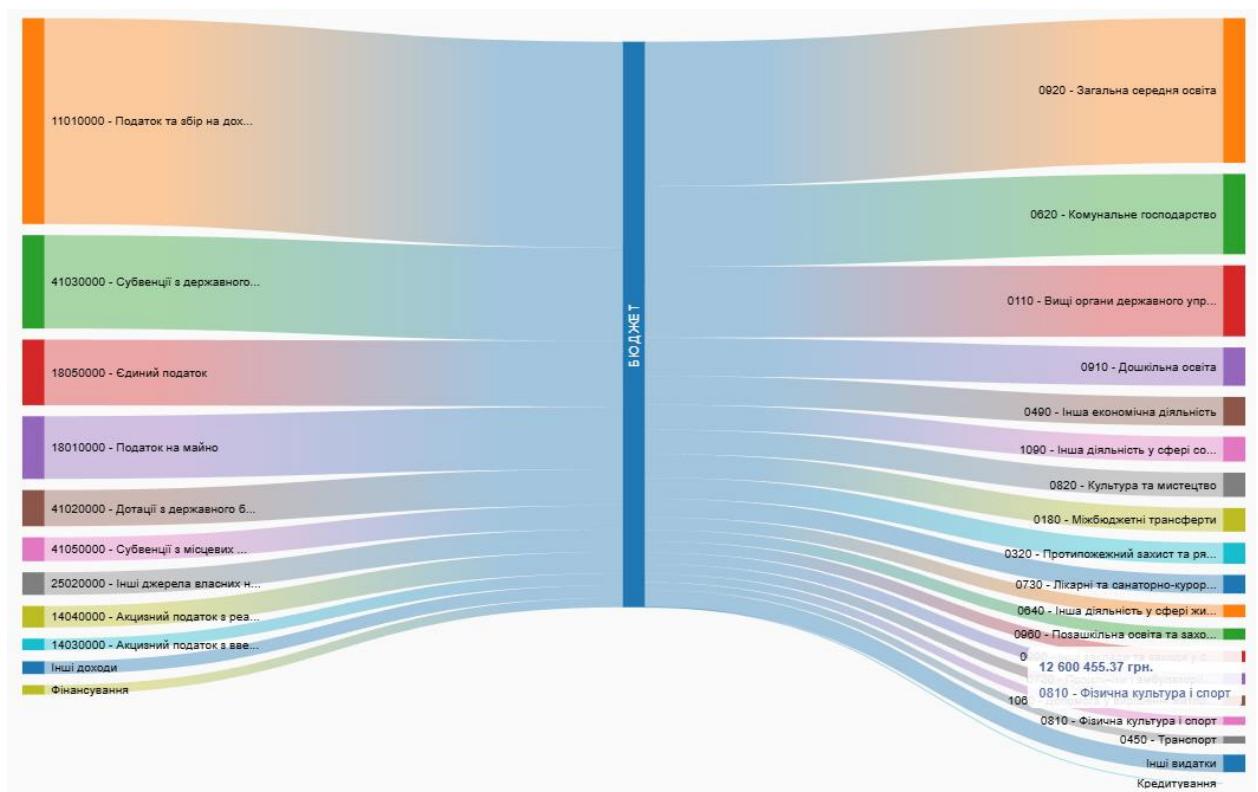

Рисунок 1.5 – Виконання місцевого бюджету м. Самар у 2024 р.

Джерело: [2]

Витрати на фізичну культуру та спорт є значною частиною загальних видатків місцевого бюджету 12600 тис.грн, що відображає серйозну увагу до розвитку спортивної інфраструктури.

Спеціальні фонди також мають певні асигнування на спортивні заходи та проекти, що свідчить про відокремлене фінансування в цій галузі.

Фінансування інших важливих сфер, таких як освіта, охорона здоров'я, культура та мистецтво, а також транспорт, показує взаємозв'язок між фізичною культурою та іншими секторами, де важливі видатки на інфраструктуру та заклади для фізичних активностей.

Враховуючи суттєві суми, що спрямовуються через бюджетні фонди на фізичну культуру та спорт у місті Самар, важливо зосередитись на ефективному використанні цих коштів для покращення спортивної інфраструктури, залучення населення до регулярних занять спортом та розвитку спортивних шкіл і клубів.

Основною організацією, яка займається питаннями спорту та спортивного життя у місті Самар, є Самарівський міський центр фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» [14]. Це комунальна організація, підпорядкована Управлінню культури, спорту та туризму міста Самар [29], яка реалізує заходи, спрямовані на популяризацію здорового способу життя, залучення мешканців до активного дозвілля та розвиток масового спорту. Центр організовує спортивні події, змагання, тренування та ініціативи, що сприяють фізичному вихованню громади.

Центр регулярно проводить змагання та турніри з різних видів спорту. Зокрема, 21-22 січня 2025 р. були організовані змагання з настільного тенісу серед учнів закладів загальної середньої освіти. Раніше, 19 жовтня 2024 р., відбувся Кубок з міні-футболу серед ветеранів, який пройшов у напруженій та безкомпромісній боротьбі. Крім того, у Всесвітній день спорту центр провів турнір з волейболу пам'яті загиблого Героя Богдана, демонструючи шану до місцевих героїв та сприяючи патріотичному вихованню молоді

Через такі ініціативи центр «Спорт для всіх» активно сприяє фізичному розвитку населення, залучаючи різні вікові групи до занять спортом та підтримуючи спортивний дух у громаді.

Місто Самар має добре розвинену вуличну спортивну інфраструктуру, яка створює сприятливі умови для занять фізичною культурою та активного способу життя. На території міста облаштовано близько 20 сучасних тренажерних майданчиків із металевими вуличними тренажерами, розташованих у дворах багатоповерхових будинків. Вони користуються великою популярністю серед мешканців різного віку, дозволяючи займатися спортом у зручний час просто біля дому.

Окрім цього, спортивні майданчики облаштовані в міському парку, що робить фізичну активність доступною для всіх охочих у комфортній та природній обстановці. Значну увагу приділено і розвитку спортивної інфраструктури в закладах освіти – у 9 ліцеях (гімназіях) створені спеціалізовані спортивні зони, які використовуються як учнями під час навчального процесу, так і містянами у вільний час.

Попри те, що головний стадіон міста ще перебуває на реконструкції, у Самарі діють 10 стадіонів при ліцеях (гімназіях), що забезпечують якісні умови для тренувань та проведення змагань. Також у місті функціонують 4 міні-футбольні поля, які активно використовуються як організованими командами, так і аматорами.

Варто зазначити, що всі ці спортивні локації постійно мають відвідувачів і не простоюють, що є яскравим показником зацікавленості мешканців у здоровому способі життя. Високий рівень відвідуваності спортивних майданчиків підтверджує, що громада має реальну потребу в подальшому розвитку фізичної культури та спорту, що свідчить про актуальність розширення спортивної інфраструктури, створення нових об'єктів та підтримки спортивних ініціатив, які сприятимуть покращенню здоров'я населення та розвитку спортивного руху в місті.

Окрім добре розвиненої вуличної спортивної інфраструктури, у місті Самар набирає популярності велоспорт. Велика кількість мешканців, особливо в ранкові години, обирає велосипед як засіб для активного відпочинку, тренувань та підтримки здорового способу життя. Найпопулярніший маршрут

серед місцевих аматорів проходить через знакові локації міста: стартуючи від Горбатого мосту (головний парк міста), велосипедисти рухаються до Самарського Пустинно-Миколаївського монастиря, далі – на виїзд на трасу, а потім через Червоно-Кутянський міст повертаються до міста Самар.

Рисунок 1.6 – Спортивна (вулична) інфраструктура м. Самар

Джерело: [14]

Перспективи розвитку велоспорту в місті досить значні, адже ця дисципліна щороку залучає все більше жителів. У попередні роки тут вже проводилися офіційні велоїзди, які мали великий успіх серед учасників та глядачів. Кількість учасників цих заходів перевищувала 150 осіб (у квітні 2025 р.), що свідчить про високий рівень зацікавленості громадян у подібних активностях.

Перед тим як розглянути стан та перспективи розвитку велоінфраструктури у місті Самар, варто проаналізувати основні завдання, які заплановано вирішити в рамках програми соціально-економічного розвитку міста, зокрема у сфері транспортно-дорожнього комплексу.

Рисунок 1.7 – Офіційний велозаїзд у м. Самар (квітень 2025 р.)

Джерело: [14]

Ефективна робота міського пасажирського транспорту є ключовим фактором для розвитку соціальної та виробничо-економічної сфери. Проте з кожним роком навантаження на транспортну систему зростає, що призводить до нових викликів, пов'язаних із якістю надання транспортних послуг та зручністю пересування мешканців.

Серед актуальних проблем, які потребують вирішення:

- недостатнє оновлення рухомого складу громадського транспорту, що вимагає модернізації та закупівлі нових транспортних засобів;
- значне зношення дорожнього покриття, що спричиняє необхідність масштабного ремонту та реконструкції доріг;
- відсутність гнучкої тарифної системи, яка б враховувала як інтереси споживачів, так і транспортних підприємств;
- необхідність забезпечення безбар'єрного доступу до громадського транспорту для осіб з обмеженими фізичними можливостями;
- розширення мережі громадських маршрутів та вдосконалення системи зупинок громадського транспорту.

Головною метою цих змін є покращення якості міських доріг, підвищення екологічності транспорту, покращення умов пасажирських перевезень та створення безпечного середовища для всіх учасників дорожнього руху. Одним із важливих аспектів транспортної інфраструктури є розвиток альтернативних видів пересування, зокрема велосипедного руху. Враховуючи наявні виклики та перспективи вдосконалення міського простору, аналіз велоінфраструктури та її розвитку в Самарі є актуальним та важливим напрямом. У місті Самар активно розвивається велосипедна інфраструктура, що є важливим кроком для створення комфортного та безпечного середовища для велосипедистів. У 2016 р. на центральній вул. Гетьманській було облаштовано спеціальні велозони з двох сторін загальною протяжністю майже 3 км.

Окрім цього, на вул. Паланочній з'явилася окрема велодоріжка довжиною 1,5 км, а на вул. Гідності – ще 0,6 км. Ці зміни сприяли підвищенню зручності пересування велосипедистів та загальному розвитку міського транспорту, роблячи альтернативні види пересування більш доступними та безпечними для мешканців [29].

У місті Самар створені комфортні умови для велосипедистів, що сприяє популяризації цього виду транспорту серед мешканців. Майже біля всіх публічних закладів облаштовані велопарковки, що дозволяє зручно та безпечно залишати велосипеди під час відвідування громадських місць.

Також у місті діє три веломайстерні, де можна отримати якісний ремонт і технічне обслуговування велосипедів. Окрім цього, працюють два спеціалізовані магазини, які пропонують широкий вибір велосипедів та велоаксесуарів як у наявності, так і під замовлення. Така інфраструктура значно спрощує користування велосипедами та робить цей вид транспорту ще більш доступним і популярним серед мешканців. Подальший розвиток велоінфраструктури, організація нових змагань та покращення умов для безпечного велоруху можуть значно посилити спортивний потенціал міста.

Рисунок 1.7 –Велоінфраструктура у м. Самар

Джерело: [14]

Розширення велодоріжок, створення нових маршрутів та підтримка місцевих ініціатив сприятиме не лише розвитку спорту, а й покращенню екологічної ситуації та популяризації здорового способу життя серед жителів Самар. Розвиток велоспорту в місті Самар тісно пов'язаний із туристичною привабливістю регіону. Веломаршрути, що пролягають через живописні місця не лише популярні серед місцевих мешканців, а й приваблюють туристів, які бажають активно провести час та насолодитися природою. Завдяки розвиненій велоінфраструктурі та великій кількості аматорів велоспорту, Самар має значний потенціал для розвитку активного туризму. Віддалені природні зони, історичні пам'ятки та культурні об'єкти можуть стати основою для створення нових туристичних маршрутів, що поєднуюватимуть велопогулянки з екскурсійними програмами.

Розвиток велоспорту та велотуризму в місті Самар має значний потенціал і добре узгоджується із завданнями Програми соціально-економічного розвитку на 2025 р. у сфері туризму.

Туризм відіграє ключову роль у зростанні економічного потенціалу міста та покращенні соціальної сфери. Активне просування цієї галузі сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню рівня зайнятості населення та зміцненню репутації міста як туристичного центру регіону, основні завдання: формування сприятливого середовища для розвитку туристичної

інфраструктури; активне просування туристичного потенціалу міста на національному та міжнародному рівнях; створення позитивного образу м. Самар як привабливого туристичного напрямку [15].

Головна мета – розширення туристичних можливостей міста, що сприятиме зростанню бюджетних надходжень та збільшенню кількості робочих місць. Основні заходи:

- формування розвиненої туристичної індустрії як важливого економічного чинника;
- популяризація міста на міжнародній арені шляхом активного маркетингового просування;
- презентація туристичних можливостей міста Самар на різноманітних виставках, форумах та конференціях;
- розповсюдження інформації про туристичні маршрути та об'єкти через онлайн-ресурси, друковані матеріали та інші рекламні канали;
- розробка унікального туристичного бренду міста;
- використання засобів масової інформації та соціальних мереж для популяризації міста серед туристів;
- залучення місцевої громади до розробки конкурентоспроможних туристичних продуктів.

Очікувані результати: зростання впізнаваності міста серед українських та іноземних туристів; створення єдиної бази даних туристичних об'єктів; підвищення попиту на туристичні послуги; покращення обізнаності потенційних гостей про можливості міста; збільшення потоку туристів; зростання кількості позитивних відгуків про туристичний досвід м. Самар [4].

Розвиток велоспорту та велотуризму в місті Самар має значний потенціал і добре узгоджується із завданнями Програми соціально-економічного розвитку на 2025 р. у сфері туризму.

Зокрема, створення веломаршрутів та розвиток інфраструктури для велотуризму сприяють формуванню привабливого іміджу міста як центру активного відпочинку. Велотуризм може стати одним із ключових напрямів

туристичної галузі, залучаючи як внутрішніх, так і міжнародних туристів, що відповідає пріоритетам програми щодо маркетингового просування міста та збільшення кількості відвідувачів.

Крім того, активне впровадження велотуристичних маршрутів дозволяє створювати нові робочі місця у сфері обслуговування туристів, що узгоджується з метою розвитку туристичної індустрії як вагомого джерела бюджетних надходжень [13]. Використання соціальних мереж та інформаційних ресурсів для популяризації велотуризму також сприятиме підвищенню обізнаності потенційних відвідувачів про туристичні можливості.

Таким чином, розвиток велоспорту та велотуризму не лише відповідає завданням міської туристичної стратегії, а й має потенціал стати одним із її пріоритетних напрямів. Велосипедний спорт і активний відпочинок можуть сприяти розвитку туризму в місті, залученню нових гостей і створенню додаткових можливостей для місцевої громади. Розвиток велоспорту та велотуризму значною мірою залежить від активної участі громади. Спільні ініціативи мешканців, бізнесу та місцевої влади сприятимуть створенню комфортних умов для велосипедистів та залученню туристів, які віддають перевагу активному відпочинку.

Напрями розвитку розвитку велоспорту та велотуризму у місті Самар:

1. Розвиток велосипедної інфраструктури:

– розширення мережі велодоріжок та їх інтеграція у міську транспортну систему;

– облаштування велопарковок біля громадських установ, торгових центрів, парків та туристичних об'єктів;

– встановлення велостійок, питних фонтанчиків та ремонтних станцій уздовж популярних маршрутів.

2. Організація велоподій та активностей:

– проведення велофестивалів, аматорських перегонів, велопробігів, тематичних екскурсій;

- організація заходів, присвячених безпеці руху на велосипеді, із залученням фахівців та поліції;

- підтримка велоаїздів для популяризації здорового способу життя.

3. Популяризація велотуризму:

- розробка туристичних веломаршрутів, що охоплюють природні, історичні та культурні пам'ятки міста й околиць;

- створення велогідів, карт та мобільних додатків із детальними маршрутами та точками інтересу;

- розвиток мережі закладів, що пропонують спеціальні послуги для велосипедистів.

4. Залучення громади та волонтерських ініціатив:

- формування велоспільнот, що можуть допомагати у розвитку інфраструктури та організації подій;

- проведення інформаційних кампаній для популяризації велокультури;

- співпраця з місцевими підприємствами для спонсорської підтримки.

5. Освіта та безпека: впровадження навчальних програм у школах щодо правил дорожнього руху для велосипедистів; організація майстер-класів із велоремонту та правильного використання екіпірування; удосконалення нормативної бази міста для захисту прав велосипедистів.

Розвиток велоспорту та велотуризму не лише покращить якість життя мешканців, а й сприятиме економічному зростанню, залученню туристів і зміцненню іміджу міста як прогресивного та екологічного простору.

РОЗДІЛ 2

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВЕЛОТУРИЗМУ В МІСТІ САМАР

2.1 Організація велотуризму в місті Самар

Розробка проєкту з велотуризму у місті полягає у зростаючому попиті на екологічні та активні форми відпочинку, зокрема велотуризм, що стає все більш популярним серед туристів та місцевих мешканців. Розвиток велоінфраструктури дозволить створити сприятливі умови для комфортного пересування по місту та навколишніх природних зонах, що позитивно вплине на екологічну ситуацію [17]. Крім того, проєкт сприятиме залученню туристів, що стане важливим чинником для розвитку економіки міста.

Проєкт має на меті створення сприятливих умов для розвитку велотуризму у місті Самар, що стане важливою частиною туристичної інфраструктури міста. Підвищення привабливості міста для туристів, а також розвиток активного відпочинку серед місцевих мешканців допоможе створити нові робочі місця, покращити екологічну ситуацію та підвищити рівень здоров'я громадян [24].

1. Інфраструктурні аспекти, що потребують інвестицій:

– збільшення велодоріжок – планується створити додаткову велодоріжку завдовжки 1 км у межах міста, що дозволить безпечно переміщуватися велосипедистам по центральних вулицях міста;

– виокремлення велодоріжки на трасі Самар-Орлівщина (5 км) – розробити спеціально позначену велодоріжку, що з'єднуватиме Самар із селом Орлівщина, що дозволить туристам безпечно рухатись між цими пунктами;

– облаштування велодоріжки через ліс – планується облаштувати 2 км велодоріжки через лісову зону. Це ґрунтова дорога, що потребує покращення стану для зручного і безпечного пересування;

– зони відпочинку для велотуристів – на лісовій ділянці доріжки будуть облаштовані кілька зон для відпочинку: альтанка, лавки, інформаційні

таблички, що дозволить велотуристам зупинятися для відпочинку та насолоди природою;

– інформаційні та мотивуючі дощечки – на ділянці велодоріжки в лісі буде встановлено 15 орієнтирів і мотивуючих дощечок, які надаватимуть корисну інформацію про історію та природу цього регіону, а також надихатимуть велосипедистів на нові звершення;

– закупівля велосипедів для оренди – для забезпечення доступності велотуризму для місцевих мешканців і туристів, управління культури закуповує 10 велосипедів, які можна буде орендувати за необхідності.

2. Організаційні аспекти:

– щотижневі велотури – КЗ «Спорт для всіх», що підпорядковується Управлінню культури, спорту та туризму організовуватиме щонеділі велотури для груп до 10 осіб з гідом, який під час зупинок розповідатиме про основні об'єкти та історію міста, що дозволить знайомити туристів із місцевими пам'ятками та забезпечити цікавий і насичений маршрут;

– велозагони для місцевих мешканців – два рази на рік (восени та весною) організовуватимуться велозагони для мешканців міста, що сприятиме популяризації здорового способу життя та розвитку місцевого велоспорту.

Цільова аудиторія велотуристів міста Самар включає різні групи людей, які можуть зацікавитися велотуризмом в залежності від їхнього віку, інтересів та цілей (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Цільова аудиторія велотуристів міста Самар

Група цільової аудиторії	Опис	Характеристики та інтереси
Місцева молодь (18-35 років)	Студенти, молоді професіонали, туристи, що шукають активний відпочинок.	Активний спосіб життя, екологічні подорожі, інтерес до нових місць та можливість досліджувати місто на велосипеді.
Місцеві сім'ї з дітьми	Сім'ї, що шукають безпечний і активний спосіб відпочинку разом з дітьми.	Безпека, зручні маршрути, можливість відпочивати разом, наявність спеціальних зупинок для дітей.

Продовження табл. 2.1

Туристи з інших міст	Люди з інших регіонів, які приїжджають до міста на вихідні або на довший період.	Пізнання нових місць, історичних пам'яток, зручність та доступність веломаршрутів для туристів.
Екологічно свідомі люди	Люди, які прагнуть зменшити свій вуглецевий слід і вибирають велосипед як спосіб пересування та відпочинку.	Інтерес до збереження навколишнього середовища, екологічно чисті маршрути, мінімізація використання автотранспорту.
Спортивні ентузіасти	Люди, що активно займаються велоспортом або тренуються для участі в змаганнях.	Високі вимоги до якості маршрутів, участь у спортивних велозмаганнях, тренування та покращення фізичної форми.
Літні люди	Люди старшого віку, які хочуть насолоджуватися спокійними та не дуже фізично важкими прогулянками на велосипеді.	М'які маршрути, зручні місця для відпочинку, відсутність складних підйомів та спокійні, затишні зони для релаксації.
Внутрішньо переміщені особи	Люди, які були змушені покинути свої домівки внаслідок військових дій, тимчасово оселились у місті Самар.	Інтеграція в нове середовище, знайомство з містом через туризм, бажання відновити відчуття нормального життя через активний відпочинок.
Старші люди серед ВПО	Внутрішньо переміщені люди старшого віку, які прагнуть знайти спокійний відпочинок в умовах міського середовища.	Зручні та безпечні маршрути, можливість проводити час на свіжому повітрі, прості прогулянки для відновлення морального стану.
Молоді внутрішньо переміщені люди	Молодь, яка через переїзд до нового місця шукає способи адаптації та соціалізації.	Пошук нових знайомств, участь у заходах для інтеграції, активний відпочинок як спосіб соціалізації та адаптації до нового середовища.

Джерело: сформовано автором

Проект стане важливим етапом на шляху до розвитку велотуризму в місті, а також сприятиме підвищенню якості життя мешканців і збереженню природи для майбутніх поколінь.

Виходячи з проведеного аналізу перспектив розвитку велотуризму в місті Самар, Самарівській громаді, а саме комунальному підприємству «Спорт

для всіх», що підпорядковується Управлінню культури, спорту та туризму рекомендується розробити та облаштувати такі два веломаршрути:

1. Довгий маршрут «Мандрівка через історію та природу» (рис. 2.1). Розроблений маршрут створений для любителів історії, природи та активного відпочинку, і він дозволяє поєднати ознайомлення з культурною спадщиною міста та насолоджуватися мальовничими природними пейзажами.

Загальна протяжність маршруту становить 25 км, а час, необхідний для його проходження, близько 3 годин, з урахуванням зупинок для відпочинку та огляду визначних місць:

- Горбатий міст (міський парк);
- Свято-Миколаївський пустельний монастир;
- Орлівщина, вул. Санаторна;
- Золотий пляж с. Орлівщина;
- санаторій «Курорт «Орлівщина»;
- Свято-Троїцький собор;
- пл. Героїв (м. Самар).

2. Короткий маршрут «Культурна прогулянка» (рис. 2.3). Цей маршрут створено для тих, хто бажає поєднати відпочинок на природі з ознайомленням з історичними пам'ятками та культурними об'єктами міста.

Загальна протяжність маршруту складає близько 5 км, а час проходження маршруту, з урахуванням зупинок – 2 години. Кожна зупинка маршруту пропонує туристам можливість не тільки дізнатися більше про історію та культуру, а й насолодитися природними краєвидами:

- Горбатий міст (міський парк);
- Свято-Миколаївський пустельний монастир;
- Свято-Троїцький собор;
- пл. Героїв (м. Самар).

Обидва маршрути мають однаковий рівень складності та підходять як для початківців, так і для досвідчених велотуристів. Вони відрізняються лише

кілометражем та тривалістю проходження, що дозволяє обрати оптимальний варіант залежно від уподобань та фізичних можливостей учасників.

Довгий маршрут пропонує глибше занурення в історичні та природні локації громади, тоді як короткий – більш компактну, але насичену культурну прогулянку.

Короткий веломаршрут буде особливо цікавим для дітей, оскільки він має невелику протяжність, проходить безпечними та мальовничими місцями міста, а також включає зупинки біля культурних та історичних об'єктів. Це дасть можливість юним велосипедистам не лише активно провести час, а й дізнатися більше про рідне місто у захопливій формі.

Маршрути можуть стати основою для розвитку велотуризму в місті, забезпечуючи туристам можливість ознайомитися з культурними та історичними пам'ятками, а також насолодитися природними краєвидами.

Маршрут поєднує природні краєвиди, історичні пам'ятки та культурні об'єкти, надаючи можливість не лише дізнатися більше про минуле та теперішнє міста, але й насолодитися відпочинком на свіжому повітрі.

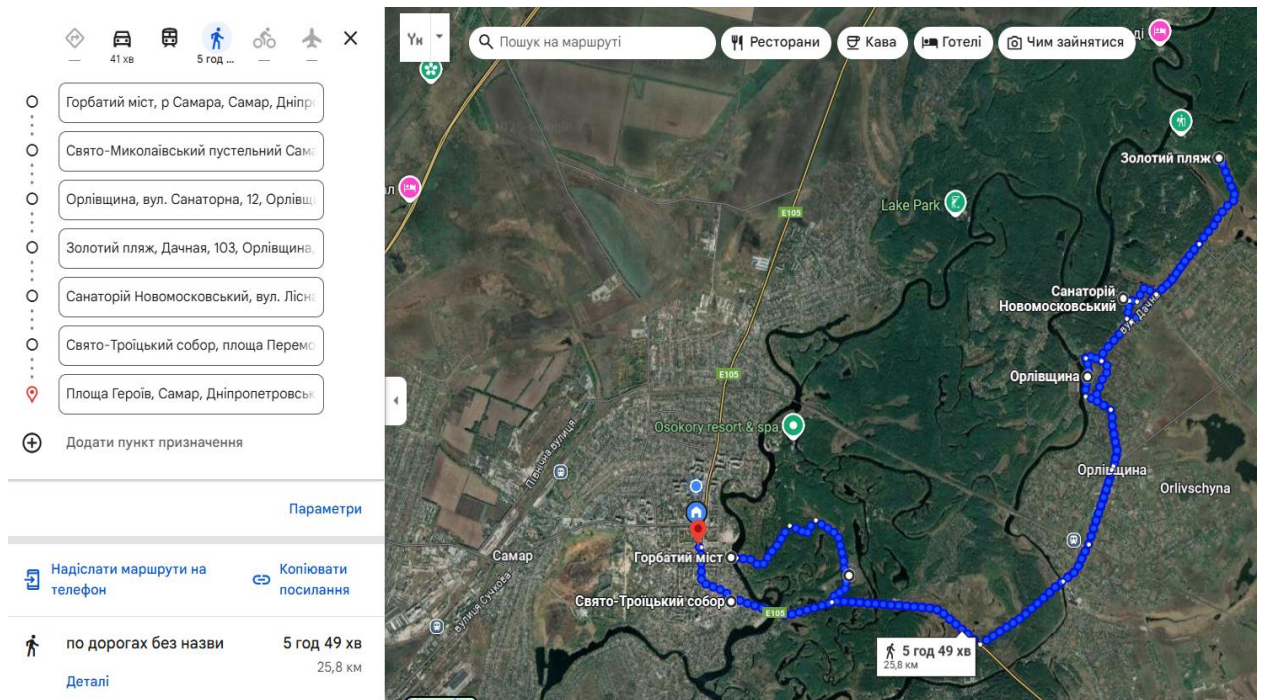

Рисунок 2.1 – Довгий маршрут «Мандрівка через історію та природу» 25 км

Джерело: побудовано автором

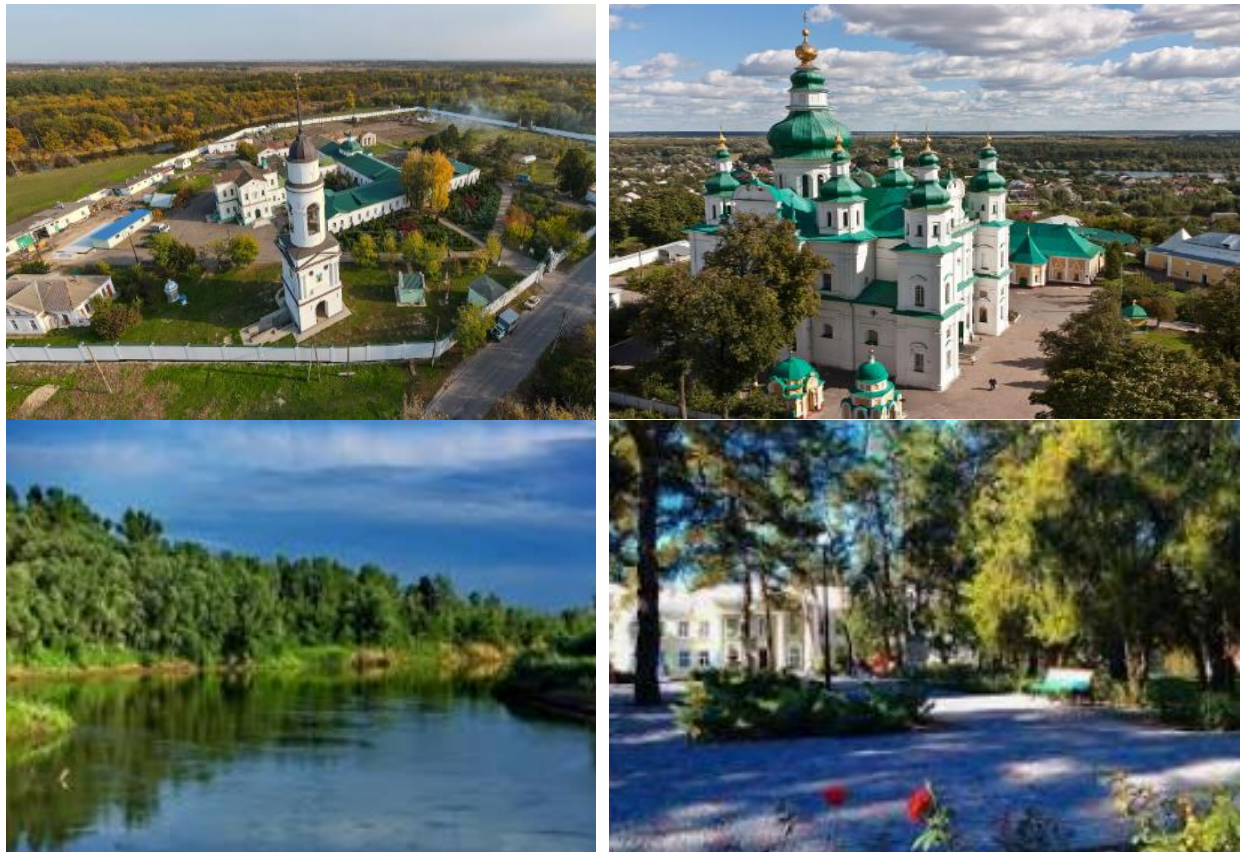

Рисунок 2.2 – Основні об'єкти «Мандрівка через історію та природу» 5 км
Джерело: [8]

Таблиця 2.2 – Опис маршруту «Мандрівка через історію та природу» з урахуванням зазначеної протяжності та часу

Зупинка	Опис місця	Час на зупинку (хв)	Час на переїзд (хв)
Горбатий міст (міський парк)	Місце збору групи та інструктаж перед початком маршруту, учасники отримують необхідну інформацію та інструкції.	15	-
Свято-Миколаївський пустельний монастир	Козачий чоловічий монастир, заснований у кінці 16-го – на початку 17-го століття в Самарській паланці Запорізької Січі. Монастир надає можливість скуштувати трав'яний чай і свіжу здобу, виготовлену на території монастиря.	30	30
Орлівщина, вул. Санаторна	Мальовничий краєвид лісу та річки. Ідеальне місце для короткої фотосесії на природі.	10	10
Золотий пляж с. Орлівщина	Ще одна зупинка для захоплюючих фотографій – прекрасний вид на ліс та річку.	10	10
Санаторій «Курорт «Орлівщина»	Тут туристи дізнаються про послуги санаторію та ознайомляться з програмою заходів на місяць.	10	10

Продовження табл. 2.2

Свято-Троїцький собор	Дерев'яний дев'ятиверхий собор, архітектурна домінанта міста. Розташований в центрі міста на площі Перемоги, його історія вражає.	20	5
Площа Героїв (м. Самар)	Остання зупинка маршруту, де туристи можуть поділитися враженнями та обговорити побачене під час поїздки.	5	-

Джерело: сформовано автором

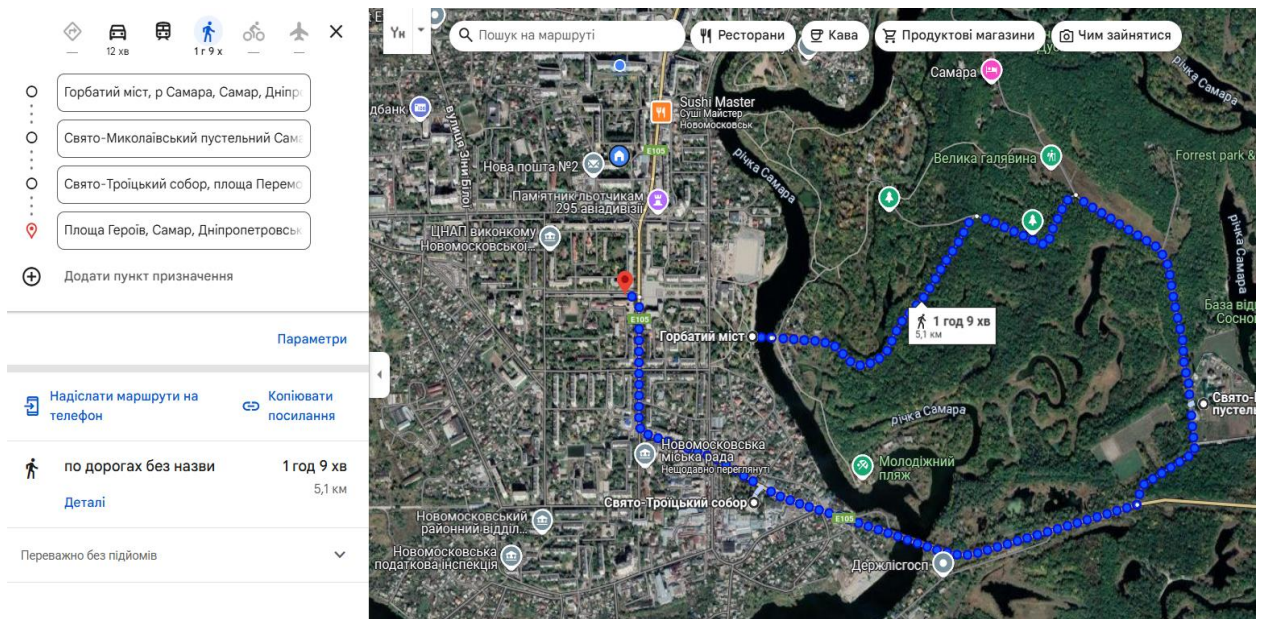

Рисунок 2.3 – Короткий маршрут «Культурна прогулянка» 5 км
Джерело: побудовано автором

Таблиця 2.3 – Опис маршруту «Культурна прогулянка» з урахуванням зазначеної протяжності та часу

Зупинка	Опис місця	Час на зупинку (хв)	Час на переїзд (хв)
Горбатий міст (міський парк)	Місце збору групи та інструктаж перед початком маршруту. Учасники отримають необхідну інформацію та інструкції.	15	-
Альтанка в лісі	Прекрасне місце для короткої зупинки та фотосесії серед природи, де можна насолодитися спокоєм лісу.	15	15

Продовження табл. 2.3

Свято-Миколаївський пустельний монастир	Козачий чоловічий монастир, заснований у кінці 16-го – на початку 17-го століття в Самарській паланці Запорізької Січі. Тут туристи можуть скуштувати трав'яний чай та свіжу здобу, виготовлену на території монастиря.	45	30
Свято-Троїцький собор	Дерев'яний дев'ятиверхий собор, архітектурна домінанта міста. Розташований в центрі міста на площі Перемоги. Його історія вражає, і він є важливим культурним об'єктом для міста.	20	5
Площа Героїв (м. Самар)	Остання зупинка маршруту, де туристи можуть поділитися враженнями та обговорити побачене під час прогулянки.	5	-

Джерело: сформовано автором

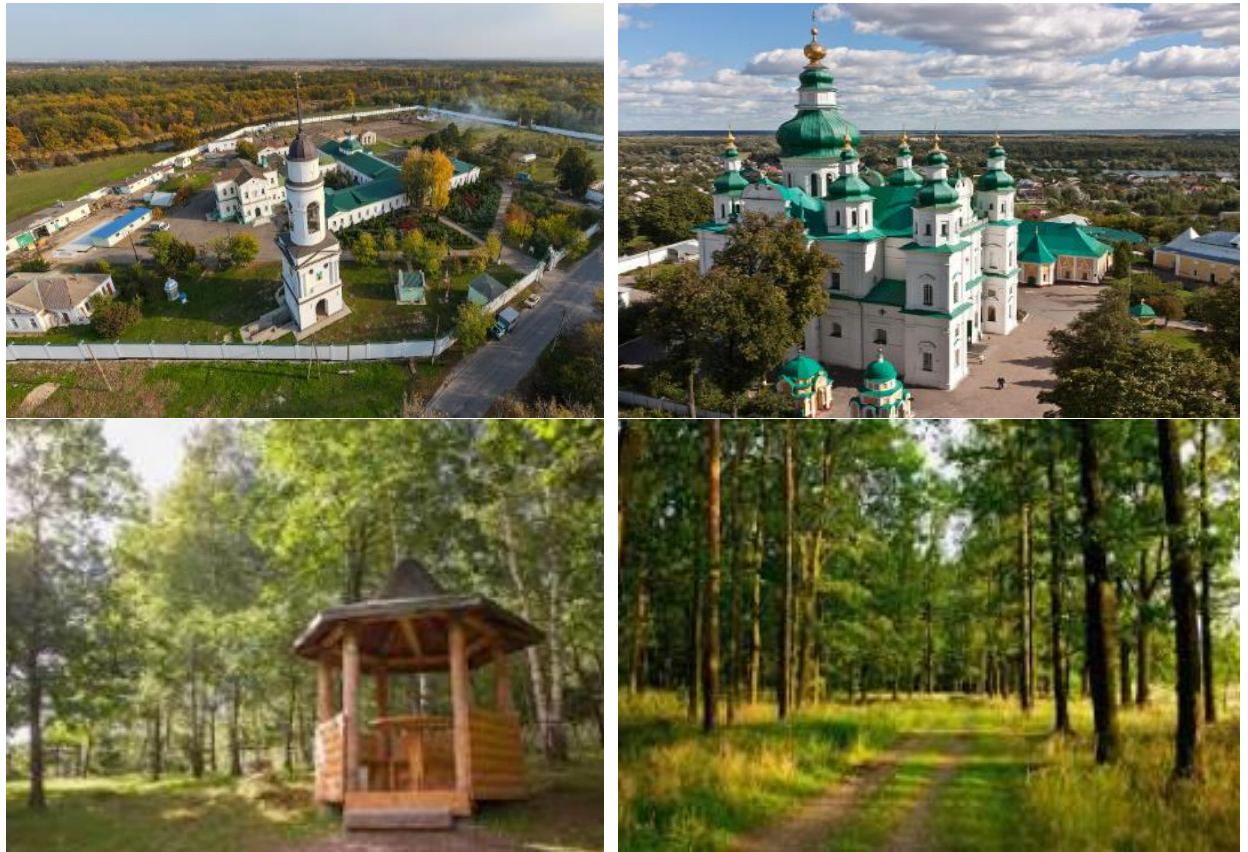

Рисунок 2.4 – Основні об'єкти «Культурна прогулянка» 5 км
Джерело: [8]

Таблиця 2.4 – Організаційний план облаштування інфраструктурних об'єктів для розвитку велотуризму

Етап підготовки	Опис	Дедлайн	Відповідальні
1. Збільшення велодоріжок у межах міста	Створення додаткової велодоріжки завдовжки 1 км у межах міста для безпечного пересування велосипедистів по центральних вулицях.	1 травня – 31 серпня 2025 року	Відділ інфраструктури, підрядники
2. Виокремлення велодоріжки на трасі Самар-Орлівщина (5 км)	Розробка та маркування велодоріжки між м. Самар та с. Орлівщина для забезпечення безпеки туристів.	1 червня – 15 вересня 2025 року	Відділ інфраструктури, підрядники
3. Облаштування велодоріжки через ліс (2 км)	Покращення стану ґрунтової дороги в лісовій зоні, щоб забезпечити комфортне і безпечне пересування велосипедистів.	15 червня – 30 вересня 2025 року	Відділ інфраструктури, підрядники
4. Облаштування зон відпочинку для велотуристів	Створення зон відпочинку в лісовій ділянці з альтанкою, лавками та інформаційними табличками для велотуристів.	1 липня – 15 жовтня 2025 року	Відділ культури та туризму, підрядники
5. Встановлення інформаційних та мотивуючих дощечок	Установлення 15 орієнтирів і мотивуючих дощечок на ділянці велодоріжки в лісі, що надаватимуть інформацію про природу та історію регіону.	1 серпня – 15 жовтня 2025 року	Відділ культури та туризму
6. Закупівля велосипедів для оренди	Закупівля 10 велосипедів для оренди з метою забезпечення доступності велотуризму для місцевих мешканців і туристів.	1 травня – 15 червня 2025 року	Управління культури, спорту та туризму

Джерело: сформовано автором

Маршрут «Культурна прогулянка» дозволяє зануритися в історію міста, насолодитися природою та дізнатися більше про архітектурні й культурні пам'ятки, які є частиною історії Самари.

Таблиця 2.5 – Організаційний план реалізації велотурів

Етап підготовки	Опис	Дедлайн	Відповідальні
1. Підготовка маршруту та обробка інформаційних матеріалів	Розробка детального опису маршруту, підготовка інструкцій та інформаційних матеріалів для гідів та туристів.	1 травня – 15 травня 2025	Управління культури, спорту та туризму
2. Оформлення документації та ліцензій для організації турів	Отримання необхідних дозволів і ліцензій на організацію щотижневих велотурів, забезпечення відповідності всіх норм та вимог для безпеки учасників.	15 травня – 1 червня 2025	Управління культури, спорту та туризму

Продовження табл. 2.5

3. Придбання та підготовка велосипедів для оренди	Закупівля необхідної кількості велосипедів для оренди та їх технічне обслуговування, щоб забезпечити комфортне та безпечне використання під час турів.	1 червня – 15 червня 2025	Управління культури, спорту та туризму
4. Найм гідів та тренування	Підбір кваліфікованих гідів для проведення велотурів, тренування щодо безпеки, комунікації та специфіки маршруту.	15 червня – 30 червня 2025	Управління культури, спорту та туризму
5. Маркетинг та промоція турів	Розробка рекламних матеріалів, запуск рекламних кампаній, промоція через соціальні мережі, туристичні агентства та інші канали для залучення учасників.	1 липня – 10 липня 2025	Відділ маркетингу та PR
6. Запуск першого туру	Офіційне відкриття сезону та проведення першого велотуру, забезпечення всіх логістичних та організаційних моментів.	15 липня 2025	Управління культури, спорту та туризму
7. Щотижневі тури (повторення щотижня)	Проведення щотижневих велотурів відповідно до запланованого маршруту «Мандрівка через історію та природу».	з 15 липня 2025 по 15 жовтня 2025	Управління культури, спорту та туризму, гід

Джерело: сформовано автором

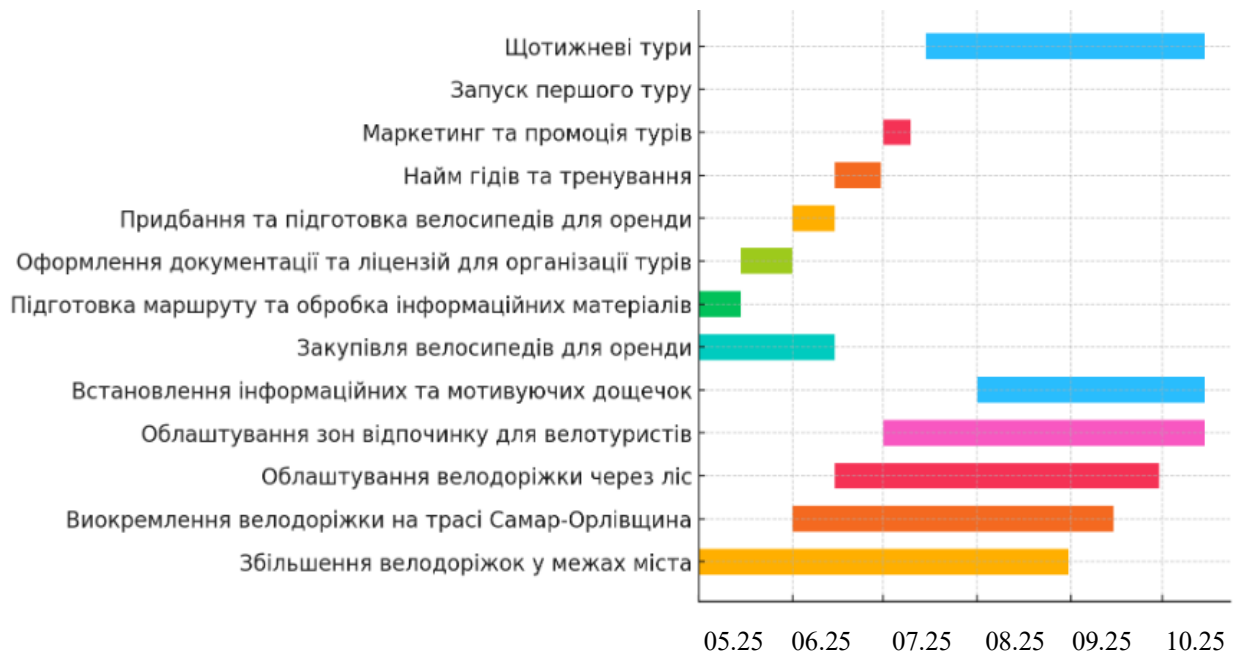

Рисунок 2.5 – Діаграма Ганта, що ілюструє організаційний план реалізації інфраструктурних об'єктів для розвитку велотуризму та велотурів

Джерело: побудовано автором

Діаграма Гантта демонструє терміни виконання кожного етапу, включаючи підготовку маршруту, облаштування велодоріжок і зон відпочинку, а також маркетинг і підготовку до запуску турів.

Уся діяльність з реалізації проекту велотуризму чітко розподілена за етапами, що дозволяє контролювати прогрес і виконання завдань вчасно. Діаграма Гантта дає можливість слідкувати за виконанням кожного етапу і коригувати план у разі потреби.

2.2 Розробка кошторису проекту з велотуризму у місті Самар та визначення джерел його фінансування

Розробка кошторису проекту з велотуризму у місті Самар є важливим етапом у створенні сучасної туристичної інфраструктури, яка сприятиме активному відпочинку та екологічним подорожам (табл. 2.6).

Проект передбачає детальний аналіз витрат на облаштування веломаршрутів, установку навігаційних знаків, дорожнього покриття велосипедних зон. Ефективне фінансове планування дозволить забезпечити сталість ініціативи та залучити додаткові інвестиції для розвитку велотуризму в громаді [5].

Таблиця 2.6 – Кошторис витрат на реалізацію проекту з велотуризму у місті Самар

Стаття витрат	Кількість	Вартість за одиницю, грн	Загальна вартість, грн
1. Будівництво та облаштування інфраструктури			
Нанесення розмітки велодоріжки в межах міста (1 км)	1 км	25000	25000
Нанесення розмітки велодоріжки на трасі м. Самар - с. Орлівщина (5 км)	5 км	25000	125000
Покращення ґрунтового покриття велодоріжки через ліс (засипання ям, вирівнювання, ущільнення)	2 км	25000	50000
Облаштування зон відпочинку (альтанки, лавки, інформаційні таблички)	3 зони	30000	90000

Продовження табл. 2.6

Встановлення інформаційних стендів та мотивуючих дощечок	15 шт.	2000	30000
2. Закупівля обладнання			
Закупівля велосипедів для оренди	10 шт.	10000	100000
3. Організація велотурів			
Розробка маршруту та друк інформаційних матеріалів	1 комплект	5000	5000
Оформлення документації та отримання ліцензій	1 комплект	70000	70000
Найм та навчання гідів (2 гідів, 12 годин/місяць, 288 год/рік, часова тарифна ставка 120 грн)	288 год	120	34560
Маркетинг та рекламна кампанія	1 кампанія	15000	15000
Загальна сума			589560

Джерело: розраховано автором

Приклад рекламного повідомлення про початок велотурів у місті Самар для розміщення у місцевих соціальних мережах:

Організовані велотури у м. Самар – відкриваємо сезон активних пригод!

Любите подорожувати та відкривати нові місця? Запрошуємо вас на унікальні велотури містом Самар та його мальовничими околицями! Що вас чекає?

Маршрути для всіх рівнів підготовки – від легких прогулянок до екстремальних заїздів.

Нові локації, про які ви навіть не здогадувалися.

Можливість оренди велосипеда (за потреби).

Старт першого туру: 15 липня 2025 року.

Де збираємось? Центральний парк, м. Самар.

Вартість участі:

Короткий маршрут – 50 грн (з орендою велосипеда – 150 грн)

Довгий маршрут – 75 грн (з орендою велосипеда – 250 грн)

Зареєструватися просто! Напишіть нам у Viber/Telegram або телефонуйте: +38 0504653431

Долучайтеся до активного відпочинку, відкривайте красу нашого краю на велосипеді! #ВелотуриСамар #АктивнийВідпочинок #МандруйУкраїною

Таблиця 2.7 – Витрати на маркетинг та рекламну кампанію проєкту з велотуризму в місті Самар

Захід	Опис	Орієнтовна вартість (грн)
1. Друкована продукція		
Друк буклетів та флаєрів (1000 шт.)	Інформація про маршрути, зони відпочинку, умови участі	5000
Друк афіш та плакатів (50 шт.)	Рекламні матеріали для кафе, туристичних центрів, адміністративних будівель	3000
2. Онлайн-просування		
Таргетована реклама у Facebook та Instagram	Кампанія для залучення місцевих мешканців та туристів	3500
Розробка контенту для соцмереж (пости, відео)	Серія публікацій із фото- та відеоматеріалами маршруту	3500
3. PR та співпраця із ЗМІ		
Публікація статті на місцевих новинних сайтах	Презентація проєкту, його значення для регіону	0
Організація прес-конференції або інтерв'ю	Запрошення журналістів для висвітлення запуску проєкту	0
Загальна сума		15000

Джерело: розраховано автором

Джерелами фінансування велотурів можуть бути як кошти місцевого бюджету, так і надходження від учасників турів, оскільки участь у них передбачена на платній основі, що дозволить частково компенсувати витрати на організацію заходів та підтримку інфраструктури. Додатковим джерелом фінансування може стати спонсорська підтримка з боку місцевого бізнесу, зацікавленого у розвитку туристичної привабливості регіону та залученні нових клієнтів.

Розрахуємо дохід, котрий буде отримувати Управління культури, спорту та туризму Самарівського виконавчого комітету: частота проведення турів – 4 рази на місяць; кількість маршрутів на місяць 4 довгих та 4 коротких, середня кількість учасників у групі 24 особи; вартість участі – довгий маршрут – 75 грн, з орендою велосипеда – 250 грн; короткий маршрут – 50 грн, з орендою велосипеда – 150 грн; частка учасників, які орендують велосипеди 50%.

Таблиця 2.8 – Розрахунок очікуваного доходу від проєкту з велотуризму у місті Самар

Вид туру	Кількість турів	Кількість учасників у турі	Без оренди, грн	Оренда велосипеда, грн	Дохід за 1 тур, грн	Загальний дохід, грн
Довгий маршрут «Мандрівка через історію та природу»	4	24	900	3000	3900	15600
Короткий маршрут «Культурна прогулянка»	4	24	600	1800	2400	9600
Загальний дохід на місяць						25200

Джерело: розраховано автором

Очікуваний місячний дохід від реалізації велотурів становить 25200 грн. Враховуючи, що активний сезон триває 6 місяців, загальний сезонний дохід складе 151200 грн.

Збільшення кількості турів і учасників дозволяє отримати суттєво вищий дохід без зміни тарифів, що робить проєкт економічно вигіднішим та сприяє його сталому розвитку.

2.3 Соціально-економічний ефект від реалізації проєкту з велотуризму в місті Самар

Оцінка соціально-економічного ефекту від реалізації проєкту з розвитку велотуризму є важливим етапом у плануванні цієї ініціативи. Вона дозволяє зрозуміти вплив туризму на місцеву економіку, створення робочих місць, а також на покращення якості життя мешканців громади. Крім того, точні розрахунки дозволяють ефективно розподіляти ресурси та залучати додаткові інвестиції для сталого розвитку громади.

Проєкт з велотуризму може мати багатогранний позитивний соціальний вплив на громаду, зокрема через підвищення фізичної активності, покращення

соціальної згуртованості, а також сприяння розвитку місцевого бізнесу та екологічно чистих видів туризму.

Таблиця 2.9 – Соціальний ефект від реалізації проекту з велотуризму в місті Самар

Критерій	Опис	Методи вимірювання
Залучення громади до активного відпочинку	Оцінка ступеня участі місцевих жителів у велотурах.	Кількість учасників з місцевої громади.
Підвищення рівня здоров'я населення	Вплив велотуризму на фізичне здоров'я учасників, зокрема покращення фізичної активності.	Збільшення кількості людей, які регулярно займаються фізичними вправами (моніторинг учасників).
Створення нових робочих місць	Оцінка впливу проекту на створення нових робочих місць для гідів, інструкторів, обслуговуючого персоналу.	Кількість нових робочих місць, створених в результаті реалізації проекту.
Покращення туристичної привабливості громади	Визначення впливу велотуризму на привабливість громади для туристів.	Кількість туристів, які відвідали громаду завдяки велотурами.
Залучення місцевого бізнесу	Визначення рівня підтримки місцевих підприємств через велотуризм (кафе, готелі, сувенірні магазини).	Збільшення продажів місцевих підприємств (моніторинг через статистику продажів, угод).
Екологічна обізнаність	Оцінка впливу на підвищення екологічної свідомості серед учасників.	Кількість екологічних ініціатив та активностей.
Інтеграція інклюзивного туризму	Оцінка доступності турів для осіб з особливими потребами.	Кількість осіб з особливими потребами, які беруть участь у турах, наявність спеціалізованої інфраструктури.
Підтримка культури та історії місцевості	Вплив велотуризму на популяризацію місцевих культурних та історичних об'єктів.	Кількість відвідувань культурних та історичних місць під час велотурів.
Залучення молоді до культурно-освітніх ініціатив	Оцінка впливу велотуризму на зацікавленість молоді в активному відпочинку та пізнанні історії.	Кількість молодих учасників турів, проведення освітніх заходів для молоді.
Збереження та відновлення природних територій	Вплив велотуризму на збереження природних ресурсів через впровадження екологічно чистих маршрутів.	Створення екологічних маршрутів, кількість заходів з охорони природи.

Джерело: сформовано автором

Таблиця 2.10 – Критерії оцінки економічного ефекту від реалізації проекту з велотуризму в місті Самар

Критерій	Опис	Методи вимірювання
Доходи від туристичних послуг	Визначення загальних доходів, отриманих від участі в велотурах (включаючи оренду велосипедів).	Загальний дохід від участі в турах на місяць (рік).
Збільшення витрат туристів у місцевих підприємствах	Оцінка того, скільки коштів туристи витрачають у місцевих підприємствах (ресторани, кафе, сувенірні магазини).	Моніторинг витрат туристів через облік продажів у місцевих підприємствах.
Інвестиції у розвиток інфраструктури	Оцінка інвестицій, що направляються на розвиток велоінфраструктури (будівництво велодоріжок, зон відпочинку).	Загальна сума інвестицій у розвиток інфраструктури.
Вартість утримання інфраструктури	Оцінка витрат на обслуговування та утримання велоінфраструктури (ремонт доріг, облаштування зон відпочинку).	Річні витрати на обслуговування інфраструктури.
Вплив на створення робочих місць	Оцінка кількості нових робочих місць, створених завдяки реалізації велотуризму (гіді, інструктори, обслуговуючий персонал).	Кількість нових робочих місць у туристичній індустрії та інфраструктурі.
Зростання місцевих податків	Оцінка того, як зростання туристичного потоку впливає на надходження до місцевого бюджету.	Збільшення надходжень від податків на підприємства, що займаються туризмом.
Економічний ефект від реклами та маркетингу	Залучення нових туристів, спонсорські надходження.	Кількість нових туристів, дохід від спонсорів, ефективність рекламної кампанії.
Залучення додаткових інвестицій	Оцінка рівня залучених інвестицій з боку бізнесу, урядових програм або міжнародних організацій.	Кількість та обсяг залучених інвестицій у розвиток велотуризму.
Економічний вплив на інші галузі	Оцінка того, як велотуризм підтримує або покращує інші галузі.	Вимірювання впливу на суміжні галузі через зростання доходів та зайнятості.

Джерело: сформовано автором

Загальні щорічні витрати на організацію велотурів у місті Самар складають 124560 грн., що включає кілька ключових витратних статей, які необхідні для забезпечення нормального функціонування проекту та його ефективного розвитку.

Оскільки загальний очікуваний дохід від велотуризму становить 151200 грн за сезон (6 місяців), з отриманого доходу буде покрито всі витрати на

організацію велотурів, що підтверджує економічну вигідність проєкту, оскільки він здатний не лише покрити витрати, а й забезпечити сталий розвиток велотуризму в місті Самар.

Будівництво та облаштування інфраструктури, а також закупівля обладнання буде фінансуватися за рахунок місцевого бюджету. Кошти на ремонт покриття та нанесення велорозмітки закладені в програмах розвитку міста на 2025-2026 роки.

Отримання економічного ефекту від реалізації проєкту велотуризму у місті Самар не було головною метою цього проєкту. Незважаючи на те, що очікувані доходи є важливим аспектом для забезпечення сталості ініціативи, основний акцент у реалізації проєкту був зроблений на його іміджевому характері, який відображає турботу громади про здоров'я мешканців, популяризацію активного способу життя та підтримку розвитку туризму на місцевому рівні.

Проєкт велотуризму є важливим етапом у створенні позитивного іміджу громади. Він демонструє серйозне ставлення до збереження здоров'я мешканців та пропагує екологічно чисті види відпочинку, що є особливо важливим у сучасному контексті глобальних екологічних викликів. Велотуризм ставить перед собою мету не лише заохотити людей до активного проведення часу, а й зробити здоров'я громадян пріоритетом, формуючи серед них відповідальне ставлення до фізичної активності та здорового способу життя.

Крім того, цей проєкт є важливою частиною стратегії розвитку туризму в Дніпропетровській області та самій громаді. Велотуризм дозволяє відкрити для туристів нові маршрути, які пов'язані з природними та культурними цінностями регіону. Така діяльність не лише залучає гостей з інших міст та областей України, а й має потенціал для розвитку міжнародного туризму, оскільки велосипедний туризм є популярним серед туристів, що шукають екологічні та активні види відпочинку.

Також важливим аспектом є можливість розширення туристичної інфраструктури, що включає створення нових велосипедних маршрутів, зон відпочинку, встановлення навігаційних знаків та інформаційних стендів. Це сприяє підвищенню якості туристичного обслуговування, що на довгострокову перспективу позитивно впливає на репутацію регіону та створює умови для розвитку інших видів туризму.

Проект також має потенціал для активного залучення місцевих підприємців та бізнесу до розвитку інфраструктури, створення нових робочих місць та розвиток супутніх послуг, таких як оренда велосипедів, гідів, прокатна індустрія та надання харчових послуг для туристів. Співпраця з місцевими підприємцями та бізнесами може стати важливим фактором для розвитку економічної активності в громаді.

Велотуризм також відіграє важливу роль у зміцненні соціальних зв'язків та підтримці громади. Організація турів та активний відпочинок за участю місцевих жителів створює додаткові можливості для соціалізації, взаємодії між різними групами населення та посилює відчуття приналежності до громади.

Це проект, який сприяє популяризації Самарівської громади, зміцненню її іміджу як сучасного, екологічного, активного та туризму сприятливого регіону, що має потенціал для залучення нових інвестицій та створення нових можливостей для розвитку місцевої економіки та бізнесу.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами кваліфікаційної роботи бакалавра сформовано наступні висновки:

1. Досліджено, що перспективи розвитку велотуризму в Україні є обнадійливими завдяки зростаючому інтересу до активного відпочинку та екологічно чистих видів транспорту. Розвинена інфраструктура, зокрема мережа велодоріжок у великих містах, а також природні ресурси, такі як національні парки та мальовничі пейзажі, створюють сприятливі умови для розвитку велотуризму. Однак для повноцінної реалізації потенціалу цього виду туризму необхідно удосконалити велоінфраструктуру, забезпечити безпеку на дорогах та створити підтримуючі інфраструктурні об'єкти, такі як велопарковки та станції оренди велосипедів. Також важливим є підвищення екологічної свідомості серед населення та розвиток відповідних соціальних ініціатив, що сприятимуть популяризації велотуризму та залученню туристів.

2. Проведено аналіз сильних та слабких сторін міста Самар, який виявив наявність значного економічного потенціалу, зокрема завдяки розвиненому промисловому сектору та кваліфікованим кадрам. Однак було відзначено, що економічні труднощі, такі як закриття підприємств через військові ризики, міграція трудових ресурсів та недостатнє фінансування, вимагають особливої уваги. Також були вивчені екологічні проблеми, зокрема забруднення, спричинене промисловою діяльністю, та підтоплення територій, що потребують термінових заходів для покращення ситуації.

Оцінка можливостей розвитку міста Самар, зокрема в контексті велотуризму, виявила потенціал завдяки вигідному географічному розташуванню та розвиненій інфраструктурі. Однак існуючі транспортні обмеження та недостатня велорозмітка є значними бар'єрами для реалізації цих можливостей. Оцінка соціальних ініціатив, таких як поліпшення медичного обслуговування та зростання трудових ресурсів, показала, що розвиток інфраструктури та підтримка малого і середнього бізнесу є

необхідними для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку міста.

3. Подальший розвиток велоінфраструктури, організація нових змагань та покращення умов для безпечного велоруку можуть суттєво посилити спортивний потенціал міста Самар. Розширення велодоріжок, створення нових маршрутів та підтримка місцевих ініціатив сприятимуть не лише розвитку спорту, а й покращенню екологічної ситуації та популяризації здорового способу життя серед місцевих жителів. Завдяки розвиненій велоінфраструктурі, а також привабливим природним і культурним локаціям, місто має великий потенціал для розвитку велотуризму, що, в свою чергу, може стати важливим елементом туристичної привабливості Самар. Розвиток нових веломаршрутів та екскурсійних програм відкриває можливості для активного відпочинку та залучення туристів.

4. Розробка проєкту велотуризму в місті Самар є відповіддю на зростаючий попит на екологічні та активні форми відпочинку, зокрема велотуризм, який стає популярним серед туристів та місцевих жителів. Розвиток велоінфраструктури не лише покращить умови для комфортного пересування по місту та природних зонах, але й позитивно вплине на екологічну ситуацію. Проєкт передбачає створення нових велодоріжок, зон відпочинку для велотуристів та розвиток оренди велосипедів, що дозволить залучити туристів і створити нові робочі місця. Окрім того, організація велотурів та велозаходів для місцевих мешканців сприятиме розвитку активного відпочинку, покращенню здоров'я громадян та підвищенню економічного потенціалу міста.

5. Розробка кошторису проєкту з велотуризму у місті Самар є важливим етапом у створенні сучасної туристичної інфраструктури, яка сприятиме активному відпочинку та екологічним подорожам. Проєкт передбачає детальний аналіз витрат на облаштування веломаршрутів, установку навігаційних знаків, дорожнього покриття велосипедних зон. Ефективне фінансове планування дозволить забезпечити сталість ініціативи та залучити

додаткові інвестиції для розвитку велотуризму в громаді. Очікуваний місячний дохід від реалізації велотурів становить 25200 грн. Враховуючи, що активний сезон триває 6 місяців, загальний сезонний дохід складе 151200 грн.

Збільшення кількості турів і учасників дозволяє отримати суттєво вищий дохід без зміни тарифів, що робить проєкт економічно вигіднішим та сприяє його сталому розвитку.

Джерелами фінансування велотурів можуть бути як кошти місцевого бюджету, так і надходження від учасників турів, оскільки участь у них передбачена на платній основі, що дозволить частково компенсувати витрати на організацію заходів та підтримку інфраструктури. Додатковим джерелом фінансування може стати спонсорська підтримка з боку місцевого бізнесу, зацікавленого у розвитку туристичної привабливості регіону та залученні нових клієнтів.

6. Доведено, що проєкт велотуризму в місті Самар має багатогранний соціальний вплив, зокрема через підвищення фізичної активності населення, покращення соціальної згуртованості та сприяння розвитку місцевого бізнесу і екологічно чистих видів туризму. Загальні витрати на організацію велотурів складають 124560 грн на рік, що покривається з очікуваного доходу в 151200 грн за сезон. Це підтверджує економічну ефективність проєкту, який не лише самофінансується, але й забезпечує сталий розвиток велотуризму в місті. Будівництво інфраструктури та закупівля обладнання фінансуватимуться з місцевого бюджету, а витрати на ремонт та велорозмітку закладені в програмах розвитку міста на 2025-2026 рр. Попри економічні вигоди, основна мета проєкту – це підвищення іміджу міста через популяризацію здорового способу життя та розвитку місцевого туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аргументи для розвитку велоруху в громадах під час війни: велосипед об'єднує і рятує життя. URL: <https://decentralization.ua/news/15178?page=29>.
2. Бюджет Самарівської міської територіальної громади. Openbudget. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget/0458200000/info/indicators>
3. Веломапа. Київ – Велосипедне місто. URL: <https://cutt.ly/9hZmRNB>.
4. Вектори розвитку туристично-рекреаційних систем Дніпропетровської області / М.В. Белобородова, Л.С. Безугла, А.В. Бессонова, Л.А. Бондаренко, Т.В. Герасименко; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро: Журфонд, 2024. 186 с. <https://surl.li/gzmmee>
5. Герасименко Т.В., Омеляненко Д.М., Кувавіна В.Є. Виклики та перспективи залучення інвестицій у туристичну сферу України в повоєнний період. *Управління змінами та інновації*. 2024. №12. URL: <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/issue/view/12>.
6. Герасименко Т.В., Реученко Б.М., Коростильов Р.І. Вплив туристичного потенціалу на соціально-економічний розвиток м. Новомосковська Дніпропетровської області. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Випуск 4. С. 44-48. URL: <http://surl.li/arflzl>.
7. ДБН В.2.3-5:2018. Вулиці та дороги населених пунктів. Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2018. 61 с.
8. Дніпропетровщина: сім туристичних родзинок. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29989296.html>.
9. Концепція розвитку велоінфраструктури в м. Чернівцях. Міська рада м. Чернівці. URL: <https://cutt.ly/UhXpIWD>.
10. Концепція розвитку велосипедного руху і облаштування велосипедної інфраструктури у м. Харкові. Харківська міська рада. URL: <https://cutt.ly/rhZmQXF>.

11. Концепція розвитку велосипедної інфраструктури в м. Києві / Київська міська рада. URL: <https://cutt.ly/yhZmaQ3>.
12. Концепція впровадження велосипедної мережі та відповідної інфраструктури в 2011–2020 роках. Львівська міська рада. URL: <https://cutt.ly/chZmETr>.
13. Корж Н. В., Басюк Д. І. Управління туристичними дестинаціями: підручник. Вінниця: «ПП «ТД Едельвейс і К», 2017. 322 с.
14. Комунальне підприємство ЦФЗН «Спорт для всіх». Офіційна сторінка на Facebook URL: <https://surl.li/comrga>.
15. Кривенкова Р. Ю. Поняття та сутність туристичного потенціалу: державно-управлінський аспект. *Ефективна економіка*. 2019. Випуск 9. С. 126-134. URL: 10.32702/2307-2156-2019.9.70.
16. Львівська мерія опублікувала повну онлайнкарту велоінфраструктури міста. *Zaxid.net* : вебсайт. URL: <https://cutt.ly/dhZmobO>
17. Марченко О.А. Концептуальні засади регіонального розвитку туристичної індустрії. *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2017. Випуск 10. С. 454-458. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/79.pdf.
18. Місто на Самарі. URL: Історична довідка <https://novomoskovsk-rada.dp.gov.ua/pro-misto/istorichna-dovidka>.
19. Організація велотурів. Про бізнес. URL: <https://pro-biznes.com.ua/idei-dlya-biznesu/organizacija-veloturiv.html>
20. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 28 грудня 2017 р. № 1902. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1902731-17#Text>
21. Програма розвитку велосипедного руху у м. Вінниці на 2013–2020 роки. Вінницька міська рада <https://cutt.ly/uhZmu2q>.
22. Програма соціально-економічного та культурного розвитку м. Самар на 2025 рік від 12 грудня 2024р. № 1709. URL: <https://samar-rada.dp.gov.ua/vsi>

normativni-akti/pro-zatverdzhennia-prohramy-sotsialno-ekonomichnoho-ta-kulturnoho-rozvytku-m-samar-na-2025-rik.

23. П'ятниченко А.В. Проблеми та перспективи розвитку туризму. Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих вчених: Розвиток туристичного бізнесу, економіки та підприємництва: виклики сьогодення 26–27 вер. 2024 р. Дніпро. НТУ «ДП». С. 95-98. URL: <https://surl.li/uakqyz>.

24. Панухник О.М. Інноваційний потенціал регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу: передумови формування та векторність управління. *Галицький економічний вісник*. № 2 (49). 2015, С. 5-12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gev_2015_2_3

25. Редько В.Є., Росошник Ю.С. Міжнародний досвід популяризації велосипедного туризму. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2020. Випуск 4. С. 15-21. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/50_2020_ukr/5.pdf

26. Самарівська міська рада. Офіційний сайт. URL: <https://samar-rada.dp.gov.ua/#>

27. Спортивна гордість міста Самар: підсумки 2024 року. URL: <https://samara.dp.ua/2024/12/24/sportyvna-hordist-mista-samar-pidsumky-2024-roku/>

28. У Вінниці облаштовують велодоріжку по вулиці Лебединського. Офіційний сайт Вінницької міської ради. URL: <https://cutt.ly/ghZUS2b>.

29. Управління культури, спорту та туризму виконавчого комітету. Самарівської міської ради. URL: <http://surl.li/hpwms>.

30. Як у Дніпрі розвиватимуть велоінфраструктуру та мікромобільність. URL: <https://greentransform.org.ua/yak-u-dnipri-rozvyvatymut-veloinfrastrukturu-ta-mikromobilnist/>